ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЦКІУ

АДЫГЕ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КъБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

№198 (22.106) ● 2011 гъэм жэпуэгъуэм (октябрым) и 19, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

Ар сыт щыгъуи япэт

Дыгъуасэ Налшык щагъэлъэпІащ КъБР-м и япэ Президенту щыта КІуэкІуэ Валерий къыззралъхурэ илъэс 70 зэрырикъумрэ абы и цІэр зезыхьэ Къбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш академиер къызрыгъэгъэпэщ илъэс 30 зэрырикъумрэ. А Іуэхугъуэхэм теухуа зэІущІэхэр щекІуэкІащ КъБКъМА-ми Налшык Киноконцерт гъэлъэгъуапІэми.

КІуэкІуэ Валерэ и фэеплым, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш академием и гупэ утым деж щытым, цІыху куэд кьекІуэлІат эманым екІуу дунейм тета унафэщІ щэджащэм пщІэ зэрыхуащІыр къагъэлъэгъуэну. Зэхуэсым зыкърагъэхьэлІат КБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен, республикэм и адрей жылагьуэхэми щызэхэта зэхьэхьэхэм ятеуху тхыгъэхэр ди газетым и къыкІэлъыкІуэ къыдэкІыгъуэхэм тетынущ.

ГЪУЩІО Зариф.

Жэпуэгъуэм и 14-м КъБР-м и Правительствэм и Унэм щекІуэкІащ Урысей Федерацэм хьихьэ хэгъуэгуэхэм ящыщу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щыналъэм и кІуэдыжьыным теухуа конференц.

ЗЭІУЩІЭМ хэтащ КъБР-м и Президент **Кьанокъуэ Арсен**, УФ-м и Президентым и ІыкІуэу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щыналъэм щыІэм и кІуэдзэ **Швецов Владимир**, а Іуэхущапіэм и аппаратым Къэбэрдей-БалъкъэрымкІэ и федеральнэ инспектор нэхъыщхьэ **Вербицкий Алексей**, УФ-м и Президентым къэрал кІуэлыкІымрэ кадрхэмкІэ и Управленэм щыналъэ политикэмрэ къэрал кІуэлыкІымрэ и Іуэхуэмкіэ и департаментым и унафэщІ **Гулий Сергей**, КНФЩІм и хэгъуэгу зэхуэмыдэхэм ящыкІа кІуэлыкІыущІэхэр.

- УФ-м и Президентым и унафэкІэ, мыпхуэдэ зэхьэхьэхэр ди къэралым и хэгъуэгу псоми щыдогъэкІуэкІ, - жиІащ зэІущІэр кІэщІыз эЗІуэ Владимир. - Мыпхуэдэ Іуэхум мыхьэнэщхуэ иІэщ кІуэлыкІущІапІэхэм зи Іэщагъэм фІыуэ хэзыщыкІ лэжьакІуэхэр хуэгъэхьэзырынымкІэ. Псоми зэрытщІэщи, къэрал Іьэщ, зыІуэжьа диІэныр зэтъыгъжар зыпэрыт Іэнатіэм щихь жэуапІныгъэр нэсу зыхэзыщІэ, Іуэхум хуэІэижь унафэщІхэрщ. Аращ мыпхуэдэ зэхьэхьэхэм къэрал унафэщІхэм гупльытэ хэха щІыхуащІыр.

Адэкіэ абы кьыхигъэщащ мы зэманым ирихьэлІэу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІынальэм Іуэхущапіэхэм я унафэщІ кІуэлыкІур дзыхь хуэпщІ хьуну Іэщіагъэлі 1819-рэ зэрыщыІэр. Апхуэдэ Іэщіагъэлі нэхьыбэ яІэщ Ставрополь краймрэ (щІыху 491-рэ) Шэшэн Республикэмрэ (щІыху 381-рэ). Ахэр псори зи ныбжьыр илъэс 35-м нэмыса щІалэгъуалэхэр. Ягъэхьэзыра Іэщіагъэлі хэм ящыщу щІыху 402-м Іэнатіэ ягъуэтакІэщ.

- Нобэ къэрал Іуэхущапіэхэм унафэщІу гъэувын хуейр абыхэм папщІэ ягъэхьэзыр щІыхуэраш, - жиІащ Швецов Владимир. - Къэхутэн хуейкъым и щІэныгъэкІэ, и зэфІэкІкІэ апхуэдэ Іэнатіэр зыхуэмыфащэ щІыхум ар лъысынырщ. Мис апхуэдэ щымыгъэІэнырщ кІуэлыкІущІапІэхэм я Іэщіагъэлі хэхьэзырынымкІэ программэр къыщІыхалъхьар иКІи ар нэсу гъэзэщІа зэрыхьум тКІиІуэ дыкІэтъыпІъынущ.

Къанокъуэ Арсен конференцым хэтыну къебдзгъэхэм фІэхъуСкІэ захуигъаазэри, а лэжьакІуэр купщІафІэу екІуэкІыну ехьуэхьащ.

- ПсэукІэр егъэфІэкІуэным хуэунэтІаер къэрал унафэщІхэм лэжьыгъэшхуэ ирагъэкІуэкІ, - жиІащ республикэ Унафэщым. - Мис нобэ фыщІыззхьхьа Іуэхугъуэри абы щыщ зы Іыхьэщ. Іэщіагъэлі хэр гъэхьэзырыным ехпха политикэм и Іуэхукіэ лэжьыгъэ купщІафІэ щокІуэкІ республикэм. Иджыпсту щыхуи 100-м нэблагъэ дгъэхьэзырауэ диІэщ. Ахэр щылэжььну унэтІынынигъэ ельытагкІэ зэщхьэщыхауэ Іуэхум хуагъэсащ, шэч хэмылъуи, щхьэж зыхуэІэнжь и лъэныкъуэкІэ Іэнатіэ ягъуэтынущ. Нобэрей зэхьхьхьэм мыхьэнэшхуэ иІэнущ абы хэтхэр кІуэлыкІущапІэхэм я Іэщіагъэлі хэр гъэхьэзырынымкІэ Іуэхум хуагъэсащ щІэ Іуэху зехьэкІэхэмкІэ зэхъуэжэнущи, ар, дауи, сэбэп хъунущ программэр нэхьыфІу гъэзэщІа хъунымкІэ.

КъБР-м и Президентыр тепсэтыхьащ экономикэм щылэжьэн Іэщіагъэлі нэсхэр диІэн папщІэ, щІалэгъуалэр хамэ къэралхэм ягъакІуэурэ зэрыщрагъаджэм, лэжьыгъэ и пІалъэ къащІэн папщІэ Урысейм и Іуэхущапіэ инхэм я зэфІэкІым хагъахьуэ ну зэрагъакІуэм.

- Апхуэдэу щІэныгъэ, зэфІэкІ льагэ яІуу къэзыгъэзэжа щІалэгъуалэр Іэнатіэм ІэкІуэкІыну ехьуэхьащ.

- ПсэукІэр зэхуэфІэкІуэным хуэунэтІаер къэрал унафэщІхэм лэжьыгъэшхуэ ирагъэкІуэкІ, - жиІащ республикэ Унафэщым. - Мис нобэ фыщІыззхьхьа Іуэхугъуэри абы щыщ зы Іыхьэщ. Іэщіагъэлі хэр гъэхьэзырынымкІэ программэ щІынальэ Іуэхущапіэхэм я щІэныгъэ кІуэлыкІущапІэхэм я Іэщіагъэлі программэр ягъэхьэзыр щІыхуэраш, - жиІащ Швецов Владимир. - Къэхутэн хуейкъым и щІэныгъэкІэ, и зэфІэкІкІэ апхуэдэ Іэнатіэр зыхуэмыфащэ щІыхум ар лъысынырщ. Мис апхуэдэ щымыгъэІэнырщ кІуэлыкІущапІэхэм я Іэщіагъэлі нэсхэр диІэн папщІэ, щІалэгъуалэр хамэ къэралхэм ягъакІуэурэ зэрыщрагъаджэм, лэжьыгъэ и пІалъэ къащІэн папщІэ Урысейм и Іуэхущапіэ инхэм я зэфІэкІым хагъахьуэ ну зэрагъакІуэм.

- Апхуэдэу щІэныгъэ, зэфІэкІ льагэ яІуу къэзыгъэзэжа щІалэгъуалэр Іэнатіэм ІэкІуэкІыну ехьуэхьащ.

КъБР-м и Президентыр тепсэтыхьащ КъБР-м и Правительствэ и Унэм щекІуэкІащ Урысей Федерацэм хьихьэ хэгъуэгуэхэм ящыщу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІынальэм Іуэхущапіэхэм я Іэщіагъэлі хэм ящыщ Іэщіагъэлі 1819-рэ зэрыщыІэр. Апхуэдэ Іэщіагъэлі нэхьыбэ яІэщ Ставрополь краймрэ (щІыху 491-рэ) Шэшэн Республикэмрэ (щІыху 381-рэ). Ахэр псори зи ныбжьыр илъэс 35-м нэмыса щІалэгъуалэхэр. Ягъэхьэзыра Іэщіагъэлі хэм ящыщу щІыху 402-м Іэнатіэ ягъуэтакІэщ.

- Нобэ къэрал Іуэхущапіэхэм унафэщІу гъэувын хуейр абыхэм папщІэ ягъэхьэзыр щІыхуэраш, - жиІащ Швецов Владимир. - Къэхутэн хуейкъым и щІэныгъэкІэ, и зэфІэкІкІэ апхуэдэ Іэнатіэр зыхуэмыфащэ щІыхум ар лъысынырщ. Мис апхуэдэ щымыгъэІэнырщ кІуэлыкІущапІэхэм я Іэщіагъэлі нэсхэр диІэн папщІэ, щІалэгъуалэр хамэ къэралхэм ягъакІуэурэ зэрыщрагъаджэм, лэжьыгъэ и пІалъэ къащІэн папщІэ Урысейм и Іуэхущапіэ инхэм я зэфІэкІым хагъахьуэ ну зэрагъакІуэм.

Къанокъуэ Арсен конференцым хэтыну къебдзгъэхэм фІэхъуСкІэ захуигъаазэри, а лэжьыгъэр купщІафІэу екІуэкІыну ехьуэхьащ.

Гулий Сергей и къэпсэлъэныгъэм къыхэщащ кІуэлыкІущапІэхэм я Іэщіагъэлі программэр илъэси 3 хьуауэ зэрылажьэр икІи абы кьырикІуар кьапщытэну и чэзу зэрыхьуар. «А ягъэхьэзыра Іэщіагъэлі хэм проект, программэ гъэщІэгъэнэ куэд яІэщ, - жиІащ абы. - Кьапщтэмэ, абыхэм ящыщ гуэрхэри гъащІэм хэпща хъущ, абыхэм нАІуэ кьытщащІ программэм иІэ мыхьэнэр зыхуэдэр, къэралым и зыужьынигъэм хуэлэжьэн Іэщіагъэлі нэсхэр нобэрей кІуэлыкІущІэхэм яужь кІуэзэрихьуэр.

Адэкіэ зэІущІэм кІуэщыпсэльащ Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІынальэм хьихьэ республикэхэм кьикІа хьэщІхэр. Абыхэм я гугъу яІащ: езыхэм я щІыпІэхэм кІуэлыкІущІэхэр гъэхьэзырынымкІэ Іуэхум хуагъэзащІэм, абы и лъэныкъуэкІэ кьайхьулІахэм тепсэлъыхьащ КъБР-м и Президентым и Администрацэм и Унафэщым и кІуэдзэ, къэрал кІуэлыкІум, кадрхэм, щІыпІэ самоуправленэм теуха Іуэхуэмкіэ кІуэдамэм и унафэщІ Власов Александр.

щхьэщэмышІ Изэ.

● Тэрч куей

Бжьыхьэсэм щІадзащ

Урожайнэ жылагьуэм мы гъэм нартыху къудейуэ гектар 1,200-рэ щыІуахыжащ, къытраха гъавэм и бэвагъкІи и фІагъкІи мэкъумэшыщІэхэр арэзы кьищІу.

МыІуэхум нэхъ хэкъуэзуэ елэжьхэм ящыщщ «Омикс» ООО-р. Іэщ лъэпкъыфІхэр зыгъэхъу мы Іуэхущапіэм гъавэ щІапІэхэри къызэрегъэщІыпІам Іэмал кьарет мэкъумылэхэмрэ Іусыпхъэмрэ нэгуэщІ щІыпІэхэм кьыщимыщэхуу езым игъэхьэзырыжыну. Апхуэдэу гъавэ гъэтІылъыпІэфІхэри иІэщи, мы гъэм кьрихьэлІэжа нартыхур зыхуей хуэзэу хьумэнымкІэ гугъуехь лъэпкъи хэткъым.

ЩІыпІэ администрацэм и Іэтащхьэм и кІуэдзэ Щанэ Хьэмыщэ къызэрыджИамкІэ, Урожайнэм бжьыхьэсэм иужь щихьащ: мы махуэхэм гъавэр трасэну хунэсащ гектар 350-м. Мэкъумэш техникэкІи Іэнатіэхэр ирикъуу къызэгъэпэщащ. УнафэщІхэр мэгугъэ бжьыхьэсэр и чэзуи зэфІагъэкІыну. Зи гугъу тщІа хозяйствэми бэдзэнэдырылажьэхэми зыхуеину жылапхъэхэм хуэдиз яІэщ.

ЖАНХЬУЭТ Зуэз.

«Адыгэ псалъэр» къыфІэрыхьэну фыхуеймэ

2012 гъэм и япэ илъэс ныкъуэм къыфІэрыхьэну газетхэм, журналхэм Іэ тедзэныр йокІуэкІ.

Илъэс ныкъуэм ди газетым и уасэщ сом 356-рэ кІэпІейкІи 10-рэ.

«Адыгэ псалъэм» Іэ щытевдзэ хъунущ республикэм и пощт Іуэхущапіэ псоми.

Ди индексыр 51531

Республикэм щыпсэухэм гу зылъатапхъэ

Іуплъхьэ зэрызэІэпахым, коррупцэм пыщІа Іуэхухэр зэралъхьыну е ялэжьыну зэрызагъэхьэзырым теуха хьыбархэм фыщыгъуазэмэ, сыт хуэдэ зэманми фыпсалъэ хъунущ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Администрацэм и деж щыІэ **8(8662) 47-17-79, 47-32-56** телефонхэмкІэ.

Іуэхур зэхигъэкІкъым

«Франс Пресс» хьыбарегъащІэ ІэнатІэм дыгъуасэ къызэритамкІэ, Ираным и президент Ахмадинежад Мэхмуд зигъэхьэныкъым и къэралым и тІасхэмкІэ Іуэхущапіэхэм Саудей Хьэрэбыным и лІыкІуэр Вашингтон щачкІыну иужь итауэ США-м и властым къыпэлъагъуэ Іуэхур зэхигъэкІыну. Ар абы дыгъуасэ щыжиІащ Тегеран.

Саудей Хьэрэбым и лІыкІуэр Ираным и тІасхэмщІэх Іуэхущапіэхэм яуклІыну иужь иту жэпуэгъуэм и 12-м жызыІар США-м и прокурор нэхьыщхьэ Холдер Эрикщ. Абы къызэрыхигъэщамкІэ, Ираным и правительствэм хуит ищІа тІасхэмщІэх гупхэращ а щІэпхьаджагъэр зылэжьыну иужь итар.

- Сыт хуэдэ Іуэху дэ зэхэдгъэкІын хуейр? США-м зэпымыууэ Ираныр зэрригъэкъуэнщэн Іуэхугъуэщ Іэхэр кьегъуэт. Ар бгъэдыхьэкІэ тэмэмкьым, - жиІащ Ахмадинежад Мэхьмуд, блыщхьэм «Аль-Джазира» телеканалым интервью щритым.

Ираным и президентым къызэригъэлъагъуэмкІэ, мы зэм США-м а къэралыр щІигъэжьауанщэр Унэ Хуэжьым и экономикэ политикэмкІэ мыарэзыуэ зыкъэзІэту уэрамхэм щызэхуэса цІыхухэр тригъэплъэкъуакІыу зыхэт Іуэхуэхэм кьыхишын мурадкІэщ. Мазэм нэблэгъащ США-м и уэрамхэм а пэкІуэхэр зэрыщекІуэкІрэ.

Ильгаъуну хуиткъым

РИА НОВОСТИ хьыбарегъащІэ ІэнатІэм дыгъуасэ къызэритамкІэ, Евросоюзым унафэ кьынащ жэпуэгъуэм и 20-м Украинэм и президентыр Брюссель щримыгъэблагъэну.

- Экономикэм и унафэщІ Жозе Мануэл Баррозу Украинэм и президентым а махуэм Іущ Іэн хуеят, ауэ а зэІущІэр ягъэІапхъуащ, ЕСмрэ а къэралымрэ я зэхущытыкІэхэр щефІэкІуэным Іэмалхэр къызэрэпэщащ щыхьуну пІалъэм нэс, - жеІэ Еврокомиссэм и лІыкІуэ Косьянчич Мае.

Украинэм и властым кьалэн нэхьыщхьэ зыхуиІэуэныжащ Евросоюзым хуиІэ пыщІэныгъэхэр. икъуКІэ егъэфІэкІуэныр. Визэм и режимыр нэхъ тынш щІыным Брюссель щекІуэкІыну зэІущІэм и лъэныкъуитІыр щытепсэлъыхьын хуейт. Мы гъэр икІыху ЕС-мрэ Украинэмрэ зэращЫлІэн я гугъащ зэгъусэу Ассоциацэ къызэгъэпэщыным, сату зэнэщхьэхуит Украинэм щыщІыным теухуа зэгурыІуэныгъэм. Арщхьэкіэ а Іуэху псори зэІущІэрн кьыхэпщащ Киев и судым премьер-министру щыта Тимошенкэ Юлие гъэтІысын хуейуэ унафэ кьищта нэхъь. А унафэр президент Янукович Виктор и политикэ Іуэху зехьэкІэм тещІыхьауэ Евросоюзым къыщалытащ.

Гугъу ехьынущ

ИТАР-ТАСС хьыбарегъащІэ ІэнатІэм дыгъуасэ къызэритамкІэ, фокІадэ мазэм къыщыплъу Инджылызым и экономикэм игъэтэ инфляцэм хэхъуащ процент 5,2-м нэскІэ. Ар апхуэдизу кууэ иужьрейуэ щыхэтІэсауэ щытар илъэсищ ипэкІэщ.

Инджылызым лъэпкъ статистикэмкІэ и Іуэхущапіэм къызэритамкІэ, потребительскэ часэхэм я индексри нэсащ а процент 5,2-м, апхуэдэ щІыкІэкІэ, 2008 гъэм дунейпсо финанс кризисым щыщІидзэм, ар зэрехуэхам хуэдэу, мы гъэми ехащ. А бжыгъэм щхьэдэхэшхри, щхьэ щынагъуэу дэхэхэщ розничнэ часэхэм я индексыр - ар фокІадэм нэсащ процент 5,6-м.

А бжыгъэхэм Іупщу къагъэльагъуэ Инджылызым и экономикэм игъуэта инфляцэр егъэлеяуэ зэрыльагэр, абы кьыхэкІыуи иджыри зы кризис хьэлъэ а къэралым къызэрыпэщылъыр.

НОБЭ

♦1956 гъэм СССР-мрэ Япониемрэ Іэ щІадзащ я зауэ зэпэщІэтынныгъэр зэрэгухымкІэ, дипломат зэхуэдэтыкІэхэр къызэрагъэщІэрэщІэжьымкІэ декларацэм. 1991 гъэм дыгъэгъазэм и 2-м Урысей Федерацэм СССР-м и къалэнхэр кьищтащ.

♦Жэпуэгъуэм и 19 - 23-хэм Торонтэ (Канадэ) щекІуэкІынущ финанс индустриэм и 33-нэ дунейпсо зэхьхьэ.

♦Жэпуэгъуэм и 19 - 23-хэм Ханой (Вьетнам) щызэхэтынущ 20-нэ дунейпсо промышленнэ еплъынигъэ.

Дунейм и щытыкІэнур

«meteonovosti.ru.» сайтым къызэритымкІэ, нобэ Налшык уэшх къыщыщІэсынущ, хуабэу махуэм градус 11, жэщым градуси 8 щІэнущ.

Плановэр зыхьхьэзырыр **ГЪУЩІО Зариф.**

Лъэпкъ Іуэщыгъэ:

Анэм и хабзэр пхъум и бзыпхъэщ.

Ди къуэн къэрэшхьэм

Гъуэгу фондэр къыззрагъэпэщыж

АДЫГЕЙ. *Гъуэгу фондэр къыззэІущІымкІэ федеральнэ законыщІэр и лъабжьэу республикэ хабзэм и проект Адыгейм щагъэхьэзырраш. Апхуэдэ фондыр зэфІэгъэувэжмэ, гъуэгуэр зэгъэпэщыжыным хуэхъ мылкур хуэдэ 2,8-кІэ нэхьыбэ хьуну икІи сом мелуан 740-м нэсыну щогугъ.*

РЕСПУБЛИКЭМ и «Адыгеяавтодор» къэрал Іуэхущапіэм и унафэщІ Гъусэрыкъу Хьысыр кьызыззрихигъэщамкІэ, илъэспщІ зэкІэлъыкІуэхэм зэтекьута хьуахэр зы илъэсым зэфІэбгъэувэжыну гугъу хьунущ, ауэ къэралым и Іуэгу хозяйствэм фІэкІуэда Іуэху бгъэдыхьэкІэр илъэси 3,5-м кьриубыдэм зригъэпэгъэтыжыну Іэмал щыІэщ. Мы гъэм республикэм гъэзэгу километр 1388-рэ зэрагъэпэщыжыным сом мелуани 135-рэ хухихащ.

Спортсменхэм папщІэ

Урысей Федерацэм Спортымкіэ, туризмымрэ щІалэгъуалэ политикэмкіэ и министерствэм дунейпсо, Европэ чемпионхэр щагъэхьэзырыжу велотрек Адыгейм щихуэнущ. Фигу къэдгъэкІыжынщи, «Кавказ Ищхъэрэм щыпсэухэм я зэныбжьэгъугъэ» шоссе лъакъуэрыгъажэ зэхьэзэхуэ илъэс къэс республикэм щокІуэкІ. Мыгъэрейр епщыкІубгъуэнэщ.

РЕСПУБЛИКЭМ и Іэтащхьэ Тхьэкіушынэ Асльэндэкрий къызэрильытэмкІэ, Адыгейм и гуэгур велотрек ухуэнын хуокІуэ. «АР-м лъакъуэрыгъажэ спортым щыдгъэхэм зыІэрагъэхьа екъулІэныгъэхэр, а спор т лІэужьыгъуэм къэралым зыщиужьынымрэ республикэм хуищІа хэлъхьэныгъэр кьиІыытащ Урысейм велоспортымкІэ и федерацэм икІи велотрек ухуэнымрэ щыпсэу лъэпкъхэм я тхыдэм, Кавказым и кьунакъ институтым теуха лекцэхэр драгъэкІуэкІынущ, зэгурыгъэ концертхэр, спорт зэпеуэхэр къызэрагъэпэщынущ.

УЭРДОКЪУЭ Женя.

«Адыгэ псалъэр» Іэщ щытевдзэ

Ди индексыр 51531

№198 (22.106) ● 2011 гъэм жэпуэгъуэм (октябрым) и 19, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

Нэхъыфlу зыззэхащlыкlын папщlэ

КъБР-м и Парламентым

КъБР-м и Парламентым и Унафэщlым и деж щыlэ Жылагъуэ советым и зи чэзу зэлуцlэм щагубзыхуаи абы 2011 гъэм и еплуанэ lыхьэм зэфlигъэкlыну и мурадэр, Апхуэдэу Советым 2002 - 2011 гъэхэм ригъэкlуэкlа (дзжьыгъэм теухуауэ кьыззэ хуэсахэм я пащхьэм къыщыпсэлъащ Парламентым и Унафэщl Чеченов Ануар.

Чеченов Ануар

СПИКЕРЫМ жиlащ Жылагъуэ советыр хабзэгъэуна органым щlэгъэкъуэныщхуэ зэрыхуэхуэр. Абы хэтхэр щхьэхуэу зэжуэу хабзэхэм тепсэлъыхьыркъым, нужькlэ я Іуэху еплъыкlэхэр властым зэрыгурагъэlуэну Іэмалхэр кьаплъыхуэркъым: аэр Парламентым и унэм щохьжьэ комитетхэм я гъуэру.

Блэкlа лъхъэнэм Советым сэбэн зыпылъ жэрдэм зыкъом кьыхилъхьащ. Зэлуцlэ зыбжанэм щытепсэлъыхьащ республикэм и зыужьынымгъэм сегъэшlуlаеу мыхьэнэ зиlэ Іуэхуэхэм.

Абыхэм ящыщ КъБР-м и инновацэ зыужьынымкlэ щlагъэпсынщlэн папщlэ щlэныгьэмрэ егъэджэныгъэ Іэнатlэмрэ зэхэгъэхьэныр и Іуэхур хабзэкlэ щlэгъэбыдэн зэрыхуейм, КъБР-м экологие и лъэныкъуэкlэ и щынагъэуншагъэр кьыззэгъэпэщынымк, республикэм пхъэщхьэмыщхьэхэмрэ хадэхэкlэмрэ зэрыщагъэхьэзыр щlыкlэм теухуауэр.

Жылагъуэ советым щыщlхэр жьыджэру хэту пэжыгъэ ирагъэкlуэкlащ щlалэгъуэлэм патриот гъэсэныгъэ егъэжьащlыхьын мурадкlэ.

Іуэхущlапlэхэр пхъэщхьэмыщхьэхэзыгъэкlэмрэ гъэхьэзырыным, абыхэм елэжьыным зэрыхэтыр ирагъэфlэкlуэныкlэ зэфlэгъэкlыпхъэхэм Советыр щытепсэлъыхьыкlа къызэрыкlуэр, кьыхалъхьащ жэрдэм 40-м щlигъу. Аэр кьаплъытэкlэрэ, Советым кьищтэ унафэр зыхуэфащэ министерствэхэм я деж нагъэсащ.

Апхуэдэу зэфlагъэкlрепубликэм и щыхуэхуэ зэпхыныгъэхэр Советыр щытепсэлъыхьыкlа къызэрыкlуэр кьыхалъхьащ жэрдэм 40-м щlигъу. Аэр кьаплъытэкlэрэ, Советым кьищтэ унафэр зыхуэфащэ министерствэхэм я деж нагъэсащ.

Апхуэдэу зэфlагъэкlепубликэм и щыхуэхуэ зэпхыныгъэхэр Советыр щытепсэлъыхьащ «Урысей зэкъуэтым» и съездми. Щыхуэхэр иджыри нэсу щыгъуэхуэзэкъым я хуитныныгъэхэр здынэсым. А щlэныгъэныгъэр игъэкlуэдыжьыну, щыхуэхэм езыхэм я хуитныныгъэхэр пхагъэкlыныкlэ ядэlэпыкlуну властым и кьалэныр.

Жылагъуэ советым щыщlхэм нэхъапэм екlуэкlа зэлуцlэхэм кьыщагъэтlа Іуэхуэр гъэзэщlа зэрыхъуэм, дяпэкlи зэфlагъэкlэныну я мурадхэм тепсэлъыхьащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщlым и чэнджэщагъу ныкlи Советым и пэжыныгъэр зэщlзэпсгъуlуэ Дадэ Исмел.

Зи школ иlэгъуэу мыхъуа сабийхэр щаныгъ Іуэхущlапlэхэм я улахуэхэм хэгъахъуэным теухуауэЕфэнды Фуlэд кьыхилъхьар, ЖКХ, ТСЖ куэдым я лжьыгъэм щыхуэхэр зрэзы зэримышlым хуэгъэзауэ Жыджэт Александр жиlаэр, нэгъуэщl куэди зыхуэфащэ кьулыкъущlапlэхэм нагъэсащ унафэ трагъэхуэным мурадкlэ.

Іуэхущlапlэхэр пхъэщхьэмыщхьэхэзыгъэкlэмрэ гъэхьэзырыным, абыхэм елэжьыным зэрыхэтыр ирагъэфlэкlуэныкlэ зэфlэгъэкlыпхъэхэм Советыр щытепсэлъыхьыкlа къызэрыкlуэр кьыхалъхьащ жэрдэм 40-м щlигъу. Аэр кьаплъытэкlэрэ, Советым кьищтэ унафэр зыхуэфащэ министерствэхэм я деж нагъэсащ.

Апхуэдэу зэфlагъэкlепубликэм и щыхуэхуэ зэпхыныгъэхэр Советыр щытепсэлъыхьащ «Урысей зэкъуэтым» и съездми. Щыхуэхэр иджыри нэсу щыгъуэхуэзэкъым я деж нагъэсащ.

Зэлуцlэм щыхуэпкърахащ Тырныауз бгы-щагъэбатэ комбинатым и унафэщlу щытахуэу **Блай Борисрэ Отаров Къурмэнрэ** я гъэхъэзыра проектхэр. Блай Борис къызэрыкlигъэщlамкlэ, Тырныауз кьыщlэхьпlэр зихуэдэ щымыlэ кьэхъугъэщ. Абы и руда гъэтlылъагъэхэр Урысей апхуэдэу щыlэхэм яйхэм нэхърэ нэхьыбгъэ, ауэ гъэщlу хуэхьан нэхъ мащlэщ. Тырныауз кьыщlэхьпlэм рудауэ тонн мелуан 352,1-рэ щыхэхуэхьэсащ. Абы вольфрам триоксиду тонн 528832-рэ, молибдену тонн 14585-рэ хэлъщ.

- «Вольф МО» щы щlагъ рудникыщlэр къэтlэщlыныр зэтеублэн хуейщ. Ар Австралием щагъэхьэзыр иджырей Іэмпсымэ нэхъыфlдыдэхэм хуэдкlэ пхуэбгруунущ, зэрызэтраудэхэр пхуехьэхьнущ, кьыхзыдрашеlЕмалхэмкlэ рудар кьыпхудэхьеинущ. Электровозхэм дакъыпкlымэ, кьыщlэхьным текlуадэр куэдкlэ игъэмащlэнущ. Щагъэбгэнур псэуалъэщlэм гъэlэпхъуэн, Тырныауз кьалэм и лъабжькlэ пиро-гидрометаллург цех щыхуэхэр зэрыщагъэгъуар. Ахэр Евтушенкэ Николай, Мовсисян Черкес, Емыщ Хьэлиий, Кьардан Барэсбий, Мамеев Хьэрун, Щомахуэ Юрэ, Гериев Билал, Шалатов Анатолий сымэщ.

Чеченов Ануар а щыхуэ щlэныгъэм Мэкъумэщ хуэзэйствэмрэ абы елэжь промышленностымрэ я махуэмкlэ екъуэхъуащ икlи жиlащ узынщагъэ быдэрэ екъуэлlэныгъэрэ яlэну зэригуапэр.

Езыр кьыбгъадэкlэну Щомахуэ Юрэ Чеченов Ануар фlыщlэ хуищlащ Парламентыр купщlафlэу зэрылажьэм икlи Жылагъуэ совет кьыззрызэрыгъэзэщlам папщlэ. Нэгъуэщl зы щыпlи щымыlэ а Советыр щlэгъэкъуэн хуэску щыхуэфэнэ щlалэгъуэ ныкъуэ щыхуэхуэ.

УРЫСМАМБЭТ Бэлэ,
КъБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущlапlэ.

Жылагъуэ советым хэтхэр мэлажьэ.

КъБР-м Уэунеиз Казым кьызэхуэсахэм зэу кьиугъэкlыжащ республикэм и Президентым ящищlа пщэрыдзым ипкъ иткlэ, абы и концепцэр зэрагъэхьэзырыр, Тырныауз вольфрам-молибден комбинатыр и лъабжьэ яхуэну я мурад иджырей бгы-металлург комплексым ефlэкlынигъэшхуэ зэрыlэнур. Предприятэ зыбжанэу зэхэтыну комплексым кьыхьэнущ сырьем изгъэсауэ елэжьыну Іэнатlэхэр. Апхуэдэущ вольфрам ангидридхэр, молибден концентратхэр, ферросплавхэр, зэхэгъэжьа пкъыгъуэ быдэ хэхахэр, ухуэныгъэм кьыщагъэсэбэп мывэ хьэжахэр.

Зэлуцlэм щыхэпкърахащ Тырныауз бгы-щагъэбатэ комбинатым и унафэщlу щытахуэ **Блай Борисрэ Отаров Къурмэнрэ** я гъэхъэзыра проектхэр. Блай Борис къызэрыкlигъэщlамкlэ, Тырныауз кьыщlэхьпlэр зихуэдэ щымыlэ кьэхъугъэщ. Абы и руда гъэтlылъагъэхэр Урысей апхуэдэу щыlэхэм яйхэм нэхърэ нэхьыбгъэ, ауэ гъэщlу хуэхьан нэхъ мащlэщ. Тырныауз кьыщlэхьпlэм рудауэ тонн мелуан 352,1-рэ щыхэхуэхьэсащ. Абы вольфрам триоксиду тонн 528832-рэ, молибдену тонн 14585-рэ хэлъщ.

- «Вольф МО» щы щlагъ рудникыщlэр къэтlэщlыныр зэтеублэн хуейщ. Ар Австралием щагъэхьэзыр иджырей Іэмпсымэ нэхъыфlдыдэхэм хуэдкlэ пхуэбгруунущ, зэрызэтраудэхэр пхуехьэхьнущ, кьыхзыдрашеlЕмалхэмкlэ рудар кьыпхудэхьеинущ. Электровозхэм дакъыпкlымэ, кьыщlэхьным текlуадэр куэдкlэ игъэмащlэнущ. Щагъэбгэнур псэуалъэщlэм гъэlэпхъуэн, Тырныауз кьалэм и лъабжькlэ пиро-гидрометаллург цех щыхуэхэр зэрыщагъэгъуар. Ахэр Евтушенкэ Николай, Мовсисян Черкес, Емыщ Хьэлиий, Кьардан Барэсбий, Мамеев Хьэрун, Щомахуэ Юрэ, Гериев Билал, Шалатов Анатолий сымэщ.

Чеченов Ануар а щыхуэ щlэныгъэм Мэкъумэщ хуэзэйствэмрэ абы елэжь промышленностымрэ я махуэмкlэ екъуэхъуащ икlи жиlащ узынщагъэ быдэрэ екъуэлlэныгъэрэ яlэну зэригуапэр.

Езыр кьыбгъадэкlэну Щомахуэ Юрэ Чеченов Ануар фlыщlэ хуищlащ Парламентыр купщlафlэу зэрылажьэм икlи Жылагъуэ совет кьыззрызэрыгъэзэщlам папщlэ. Нэгъуэщl зы щыпlи щымыlэ а Советыр щlэгъэкъуэн хуэску щыхуэфэнэ щlалэгъуэ ныкъуэ щыхуэхуэ.

УРЫСМАМБЭТ Бэлэ,
КъБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущlапlэ.

Къэрал къулыкъущlапlэхэм

Зыужьныгъэм и лъабжьэ

37,5-рэ хьуэу Іэнатlэщlэу 720-рэ къызэІуахьынущ. Проектым сом меларди 5-м нэблагъэ хуоз, ар ильэсипlI иримыкъым къахуэджьжьынущ.

«Рус Гидро» ОАО-м и щыналъэ кьуданмэм и унафэщlI Отаров Къурмэн и проектым къызэрыщыгъэхьэгъэмкlэ, мылькуу текlуадэр ягъэмэщlэн папщlэ, комбинатым кьыхэзгъэжа лъэщагъ псори пэублэу кьэгъэсэбэныпхъэщ. Рудар электровоз транспорткlэ кьыдэращеlмэ, щагъэбатэ фабрикэр щагъэщабэ корпусым ящыкlэ нэхъ фlэкъабылщ. Проектым щыубзыхуащ Налшык гидрометаллург заводым и зэфlэкlым хэгъэхъуэныным, абы щагъэзыныну техникэщlэм, езым я ГЭС мыин ухуэным хуэзэну мылькым я къыхжькlыпlэ хьунуэхэри.

Продукцэ хьэзырхэр - вольфрам ангидридыр тонн 2440-м, молибденым и сульфит концентратыр тонн 440-м, вольфрам карбидыр тонн 300-500-м трещlыхь. Ику ит мазэ улахуэр сом мин 30-31-рэ хьуэу лжьапlэ Іэнатlэу 1500-рэ къызэІуахьыну треухуэ. Псори зэхэту а Іуэхум инвестицэу сом меларди 8,3-рэ хуэзщlагъэуІуэну я мурадщ. Къызэрабжамкlэ, халхъэ мылькур ильэсиблым кьриубыдэу кьалэжьыжьынущ.

КъБКъУ-м автоматизацэмрэ геотехнологие Іуэхухэмкlэ и центрым и унафэщlу **Хьэжьал Виктор** кьыхэпхъащ бгы-щагъэбатэ комбинатым и кlэрыхубжьэрыхуэхэм дыжьыныфэ-хужьыбэ гъэщlгъэткlуэгъэфlэхэмрэ щlуэгъэзэ гъэуІуэну я мурадщ. Къызэрабжамкlэ, халхъэ мылькур ильэсиблым кьриубыдэу кьалэжьыжьынущ.

КъБКъУ-м автоматизацэмрэ геотехнологие Іуэхухэмкlэ и центрым и унафэщlу **Хьэжьал Виктор** кьыхэпхъащ бгы-щагъэбатэ комбинатым и кlэрыхубжьэрыхуэхэм дыжьыныфэ-хужьыбэ гъэщlгъэткlуэгъэфlэхэмрэ щlуэгъэзэ гъэуІуэну я мурадщ. Къызэрабжамкlэ, халхъэ мылькур ильэсиблым зэрыхуейр.

Блай Борис къыхилъхьа концепцэмкlэ, Тырныауз вольфрам-молибден комбинатыр и лъабжьэу яхуэну я мурад иджырей бгы-металлург комбинатым сом меларди 7, Отаров Къурмэн еймкlэ - псори зэхэту меларди 40 хуэзэщlу. Къэрэдей-Балъкъэрым къызрымыкlуэ шытыкlэхэмкlэ и Іуэхущlапlэм и унафэщlу **Шагин Сергей** кьыхэзрильытэмкlэ, а Іуэхум сом меларди 10-м щlигъу текlуэдзнущ.

Къэпсэлъахэм зэщlадзэрэзыу я кьыхагъэщащ зэпхърах Іуэхум стратегие мыхьэнэ зэриlэр, экономикэ и лъэныкъуэкlэ фейдэщхуэ зэрыпылъар, а Іэнатlэр зэтегъуэвжьынымрэ, егъэжьажьынымрэ къэралпсо кьалэну зэрыщытыр.

Ауэ кьыщlихьынрэ, абы елэжьынрэ а зы щыlапlэ зэхуэдэ зэрыщыщхэр Іагъэжьынум и фlыгъэкlэ, продукцэ хьэзырым и уасэм хэпщlыкlыу хэхъэнущ, Іэнатlэщlэхэр кьызэІуахьынущ, республикэм хэхъуфlкlыу зэрыщыр. Нэхъыщхьэращи, предприятэр зэпІэзэрыту лжьэнущ, зызыхъужь дунейпсо уасэхэм я зэранышхуэ къекlынукъым.

Кощцепэм хуагъэхъэзыра проектхэр щызэпкърахым кьагъэлъэгъуащ ахэр зэгъэуІун, дяпэкlи хэкъуэзауэ егъэфlэкlуэн, зы лъабжьэ убзыхуам хуэгъэкlуэн зэрыхуейр.

Я Іуэху еплъыкlэ кьаІуатэу зэхьхьэм кьыщыпсэлъащ КъБР-м промышленностымкlэ, зэкъэмрэ информатизацэмкlэ и министр **Шипов Владимир** , а министерствэм инновацІуэхьынымкlэ и кьудамэм и унафэщlI **Бэрнаут Заурбэч,** «ВМП Инвест» ООО-м (Мэзкъу кьалэ) и ЛыкlI **Голубков Николай** , «Вольфрам» компание» ЗАО-м (Мэзкъу кьалэ) и Іэтащхьэм и кьуэдзэ **Рябов Валерэ**, щlым и гъэтlылъагъэхэр къэгъэсэбэныпмкlэ щlыналъэ Іуэхущlапlэм и унафэщlI **Емкъуж Альберт**, экономикэ зыужьынымрэ сатумкlэ министр **Мусуков Алий**, «Гидрометаллург» ОАО-м и тхьмадэ **Шило Олег** , нэгъуэщlхэри.

ЗэІуэщlэм кьрикlуар щызэхилъхьэжьым, Уэнаев Казым хэхауэ кьыхигъэщащ Тырныауз бгы-щагъэбатэ комбинатыр егъэжьажьынымкlэ Къэрэдей-Балъкъэрым дежкlэ зэмыхьэзыщхуэ зэрыlэр, кьыхалъхьа проектитlыр я лъабжьэу сыт и лъэныкъуэкlэ зэпэщчэа концепцэ иэгъэса къащтэн зэрыхуейр.

ЗЭЛУЦlЭМ ЩЫЗЭХЭЩЫКlЫ

Къэрэдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Администрацэм экономикэ щынагъэншагъэм, коррупцэм пэщlтыным я Іуэхуэхэмкlэ и управленэм и унафэщlым и кьуэдзэр

Гызыев Б. Хь. - Къэрэдей-Балъкъэр Республикэм щlыуэпс хьугъуэфlыгъэхэмрэ дыкъэзыухъуреихь дунейр хьэмэмыкlэ и мыинтэрным и кьалэнхэр зыгъэзащlэу

Кlуэкlуэ Къ. В.- Къэрэдей-Балъкъэр Республикэм мэкъумэщ хозяйствэмкlэ и министрым и кьуэдзэр *(комисэм и секретарщ)*

Мишков И. В. - Къэрэдей-Балъкъэр Республикэм финансэмкlэ и министрым и кьуэдзэр.

Къэрэдей-Балъкъэр Республикэм ЩlалэІэ зимыlэ медицинэ страховани мкlэ и щlыналъэ фондым и унафэщlым и Іуэхукlэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2011 гъэм фокlадзэм и 5-м *№475-рп*

Фlэкlыпlэ зимыlэ медицинэ страховани и Къэбэрдей-Балъкъэр щlыналъэ фондым зэреджэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Фlэкlыпlэ зимыlэ медицинэ страховани мкlэ и щlыналъэ фонду зэрызэрахьэхlам кьыхэкlыу **Къанокъуэ Аслънбэч Альберт и кьуэр,** япкlэ иныгъа кьулыкъум кьыЇуэгъэкlыу, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Фlэкlыпlэ зимыlэ медицинэ страховани мкlэ и щlыналъэ фондым и унафэщlу гъэувын.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщl ГЕРТЕР Иван

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фадэхэкlэр зыщl и промышленностым зегъэужьынымкlэ ведомствэхэм эдэй комисэм и Іуэхукlэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2011 гъэм жэпуэгъуэм и 5-м *№302-ПП*

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фадэхэкlэр зыщl и промышленностым зегъэужьынымкlэ зэфlэгъэкlыпхъэхэр уэбзыхуи икlи ахэр гъэзэщlэн мурадкlэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ ещl:**

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фадэхэкlэр зыщl и промышленностым зегъэужьынымкlэ ведомствэхэм эдэй комисэ къызэгъэпэщын.

2. Къщтэн мы унафэм щlигъуэу:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фадэхэкlэр зыщl и промышленностым зегъэужьынымкlэ ведомствэхэм эдэй комисэм теухуа Положенэр;

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фадэхэкlэр зыщl и промышленностым зегъэужьынымкlэ ведомствэхэм эдэй и комисэм хэтхэр.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщl ГЕРТЕРИван

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2011 гъэм жэпуэгъуэм и 5-м кьыдигъэкlа Унафэ №302-ПП-мкlэ кьыщтащ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фадэхэкlэр зыщl и промышленностым зегъэужьынымкlэ ведомствэхэм эдэй и комиссэм хэтхэр

Ерчэн Т. Хьу. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщlым и кьуэдзэр *(комиссэм и унафэщlщ)*

Къаздохьку А. Б. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм мэкъумэщ хозяйствэмкlэ и министрыр *(комиссэм и унафэщlым и кьуэдзэщ)*

Хьэжь В. Хь.- Налогхэмкlэ федеральнэ кьулыкъущlапlэм и Управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыlэм и унафэщlым и кьуэдзэр *(эзгъуlуагъэ)*

Башиор Хь. Т.- Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Законым тетыным, хабзэ къыхэхыным, жылагъуэ щынагъэншагъэ къызэгъэпэщыным я Іуэхуэхэмкlэ и комитетым и унафэщlыр *(эзгъуlуагъэ)*

Белецкая О. В. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм экономикэ зыужьынымгъэмрэ сатумкlэ и министрым и кьуэдзэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ зыужьынымгъэмрэ сатумкlэ и министрствэм социально-экономикэ зэхьэкlынымгъэхэмкlэ и департаментым и унафэщlым

Гуэбщыкlэ А. Ю. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Администрацэм экономикэ щынагъэншагъэм, коррупцэм пэщlтыным я Іуэхуэхэмкlэ и управленэм и унафэщlым и кьуэдзэр

Гызыев Б. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щlыуэпс хьугъуэфlыгъэхэмрэ дыкъэзыухъуреихь дунейр хьэмэмыкlэ и мыинтэрным и кьалэнхэр зыгъэзащlэу

Кlуэкlуэ Къ. В.- Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм мэкъумэщ хозяйствэмкlэ и министрым и кьуэдзэр *(комиссэм и секретарщ)*

Мишков И. В. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм финансэмкlэ и министрым и кьуэдзэр.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ЩlалэІэ зимыlэ медицинэ страховани мкlэ и щlыналъэ фондым и унафэщlым и Іуэхукlэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2011 гъэм фокlадзэм и 5-м *№475-рп*

Фlэкlыпlэ зимыlэ медицинэ страховани и Къэбэрдей-Балъкъэр щlыналъэ фондым зэреджэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Фlэкlыпlэ зимыlэ медицинэ страховани мкlэ и щlыналъэ фонду зэрызэрахьэхlам кьыхэкlыу **Къанокъуэ Аслънбэч Альберт и кьуэр,** япкlэ иныгъа кьулыкъум кьыЇуэгъэкlыу, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Фlэкlыпlэ зимыlэ медицинэ страховани мкlэ и щlыналъэ фондым и унафэщlу гъэувын.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщl ГЕРТЕР Иван

Зэпеуэ

Щэкlуэгъуэ мазэм еух

Зэхьэзэзуэр зэрекlуэкlыну щыкlIэр КъБР-м щlалэгъуэлэм я Іуэхуэхэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм зэлэжьэныкlэ и министерствэр и щlэгъэкъуэну, ассоциацэм и Къэбэрдей-Балъкъэр щыпlэ къудамэм щlынаІэ зэхьэзэзуэр иригъэкlуэкlынущ.

Хьэрычэтыщlэ ныбжьыщlэ нэхъыфlэхэр номинаци 10-м кьыщыхахынущ. Анхуэдэщ ухуэныгъэм, финансэм, аграрнэ комплексым, хъыбгрегъащlэ технологиехэм, туризмым я Іэнатlэхэр, шхапlэхэр, щlыхуэхэм кьагъэсэбэн хьэпшыпхэр щыгъэзэжьыгъэр.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и щlынаІэ Іыхьэм кьрикlуэхэр 2011 гъэм щэкlуэгъуэм и 10-м зэхалъхьэжьынущ, бжьыпlэр зубыдахэр ягъэнэІуэнущ.

Іыну щыкlIэр КъБР-м щlалэгъуэлэм я Іуэхуэхэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм зэлэжьэныныкlэ и министерствэр и щlэгъэкъуэну, ассоциацэм и сайтым и зэпеуэхэр Іыхьэмэрэ республикэм и Правительствэм и **www.pravitelstvokbr.ru.** порталымрэ кьыщывгъэзэтынущ.

Зэхьэзэзуэм зэрыхэтыну тхыльхэр 2011 гъэм щэкlуэгъуэм и 5 щlОндэмы хэщlапlэм щыlаІахынущ; **КъБР, Налшык кьалэ, Кулиевым и цlэкlэ щыlэ уэрам, 17. Телефонхэр 8(8662) 40-25-86, 77-83-50.**

КъБР-м ЩlалэгъуэлэМ я Іуэхуэхэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ядэlэжьэныныкlэ и министерствэм и пресс-ІуэхущlапlэІ.

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

КъБР-м Уэунеиз Казым, архитектурэмрэ псэупlэ-коммуналыпэ хозяйствэмкlэ и министерствэм жэпуэгъуэм и 13-м щызэхэтащ Тырныауз бгы-щагъэбатэ комбинатыр инновацэ технологиехэм тету зэфlэгъэувжьынымкlэ щыкlа Іуэхуэ щlыгъуэ.

ЗЭХЫХЬЭР езыгъэкlуэкlа, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Правительствэм и Тхьэмадэм и кьуэдзэ **Уэнаев Казым** кьызэхуэсахэм зэу кьиугъэкlыжащ республикэм и Президентым ящищlа пщэрыдзым ипкъ иткlэ, абы и концепцэр зэрагъэхьэзырыр, Тырныауз вольфрам-молибден комбинатыр и лъабжьэу яхуэну я мурад иджырей бгы-металлург комплексымефlэкlынигъэшхуэ зэрыlэнур. Предприятэ зыбжанэу зэхэтыну комплексым кьыхьэнущ сырьем изгъэсауэ елэжьыну Іэнатlэхэр. Апхуэдэущ вольфрам ангидридхэр, молибден концентратхэр, ферросплавхэр, зэхэгъэжьа пкъыгъуэ быдэ хэхахэр, ухуэныгъэм кьыщагъэсэбэп мывэ хьэжахэр.

ЗэІуэщlэм щыхэпкърахащ Тырныауз бгы-щагъэбатэ комбинатым и унафэщlу щытахуэ **Блай Борисрэ Отаров Къурмэнрэ** я гъэхъэзыра проектхэр. Блай Борис къызэрыкlигъэщlамкlэ, Тырныауз кьыщlэхьпlэр зихуэдэ щымыlэ кьэхъугъэщ. Абы и руда гъэтlылъагъэхэр Урысей апхуэдэу щыlэхэм яйхэм нэхърэ нэхьыбгъэ, ауэ гъэщlу хуэхьан нэхъ мащlэщ. Тырныауз кьыщlэхьпlэм рудауэ тонн мелуан 352,1-рэ щыхэхуэхьэсащ. Абы вольфрам триоксиду тонн 528832-рэ, молибдену тонн 14585-рэ хэлъщ.

- «Вольф МО» щы щlагъ рудникыщlэр къэтlэщlыныр зэтеублэн хуейщ. Ар Австралием щагъэхьэзыр иджырей Іэмпсымэ нэхъыфlдыдэхэм хуэдкlэ пхуэбгруунущ, зэрызэтраудэхэр пхуехьэхьнущ, кьыхзыдрашеlЕмалхэмкlэ рудар кьыпхудэхьеинущ. Электровозхэм дакъыпкlымэ, кьыщlэхьным текlуадэр куэдкlэ игъэмащlэнущ. Щагъэбгэнур псэуалъэщlэм гъэlэпхъуэн, Тырныауз кьалэм и лъабжькlэ пиро-гидрометаллург цех щыхуэхэр зэрыщагъэгъуар. Ахэр Евтушенкэ Николай, Мовсисян Черкес, Емыщ Хьэлиий, Кьардан Барэсбий, Мамеев Хьэрун, Щомахуэ Юрэ, Гериев Билал, Шалатов Анатолий сымэщ.

Чеченов Ануар а щыхуэ щlэныгъэм Мэкъумэщ хуэзэйствэмрэ абы елэжь промышленностымрэ я махуэмкlэ екъуэхъуащ икlи жиlащ узынщагъэ быдэрэ екъуэлlэныгъэрэ яlэну зэригуапэр.

Езыр кьыбгъадэкlэну Щомахуэ Юрэ Чеченов Ануар фlыщlэ хуищlащ Парламентыр купщlафlэу зэрылажьэм икlи Жылагъуэ совет кьыззрызэрыгъэзэщlам папщlэ. Нэгъуэщl зы щыпlи щымыlэ а Советыр щlэгъэкъуэн хуэску щыхуэфэнэ щlалэгъуэ ныкъуэ щыхуэхуэ.

УРЫСМАМБЭТ Бэлэ,
КъБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущlапlэ.

Япэ итхэр

Ди республикэр зэрыгушхуэхэм ящыщ зыщlилъэ зыбжанэкІэ екъуlэныгъэ иІэу Санкт-Петербург и «Явара-Нева» спортклубым хэта, 2004 гъэм Афины щекlуэкlа Олимпиадэм килограмм 90 зи хьалыгъ дзюдоистэм я деж жэз медаль щыгъэрыгъэгъэкъа Тау Хьэсэбий. Ар Урысей Федерацэм, Дуней псом, Европэм я чемпионатхэм, Суперкубокымкlэ зэхьэзэхуэхэм щытекlуащ, мыз-мытІу абыхэм саугъэт лъапlэхэр кьыщихьащ.
Иджыпсту Хьэсэнбий Урысей Федерацэм дзюдомкlэ и команд кьыхэхам и тренер нэхьыщхьэм и дзЭпыкьуэгъущ икlи кьалэныщхуэхэр спортым щыгъэфlегъэкlI.
Сурэтыр тезыхар **УЭЛДЖЫР Артур.**

Абы дегъэпlейтей

Зэгъэзахуэ зыхэдвгъэгъэлъ

Америкэм и мелардырыбжэ щlэрыІуэ Форд Генри, зэрыжкlэжьымкlэ, и пхъум и пашэм пшапэ зэхэуэгъэм щыхьат. Уэздыгъэр щlэгъэнарэ тхьилъ еджэу прихьэлlати, зы сыхьэтым зы уэздыгъэ лапlым сыт хуэдиз кlилловат кьырихуэкlми, абы уасэу щlэтыл хуейри, кьыхурибжэкlаш. Иужькlи чэнджэщу иритыжащ тхьилъым и напэкlэущхэр щыззэригъэдзэкlкlэ, уэздыгъэр игъэункlифlыну, ахьыш текlуадэр зэрыщыкlэн щхьэкlэ.

ЗЭРЫХУЭБГЪЭФЭЩЭНКlэ, а зэманым дуней псом щынэхь кьулейуэ щыта щlыхур зытегуэзвыхьар и бынымигъэс зэтекъуарым и уасэр арагъэнутэкъым - абы и мурадар нэгъуэщlщ: зэгъэзахуэ хэлъу и пхъур игъэсэныщ, кьыхуигъанэ мылькур хуэсакьыу ихьумэнщ зэрикьалэныр кьыгуригъэІуэныщ. И бынхэр дэнэ кьэна, абыхэм кьащlэхьэуэхэми псэуху яхурикъун мыльку зыбгъэдэлъа Форд и пкъыр зыхуущlам - зыри мыхьэнэшэу имыгъэкlуэну, иІэр зэригъэзэхуэу псэун зэрыхуейм - кьытщlэхьуэу ди бынхэр нобэ щlэптlыкlыну, хуэдгъасэу пІэрэ?

Гугъуэкъ мыхуыжьхэр зи фэ дэкlа, зи натlэ хьуа нэхъыжьхэм гущlыхэв ящохьу иужьрей лъэхъэнэм кьэхьу щlэблэр зэрыщыдгъэкlыр, зэрыщгъэсэхур. Зыхуейр зыгъэ уэту, и нэ кьыфlэнэр кьызыхуащхьу щагъэкlа сабийм, зэрыщжэгу хьэпшыпхэр щэбжьгъэкlэрэ зиlэм, зыри фlэмыгъэщlэгъэныкъ мэхъу. И хьэпшыпхэмэ пщlэ ящlыу, ар эсакьыу зэрихьэу ягъэсэным и пІэкlэ, ахэр зэтрикьутэу щеІэ. Кьыжьыдамыкъу эу, ищlэ псори зыхуагъэдах эу, зыхуагъэзгъу и кьэтэджа апхуэдэ бын щыкlакъэм ар кьыхуонэрэн, балигъыпlэ нуиа нэужьи ар яхуэзэныкъым. Кьыхуащхьу хьэпшыпхэри щыгъынэрэн кьабзэлъабзэу зэрихьэу, дэтэнэ зы Іуэх умчи хэзагъэу, Іэпщlэтыпащlэу, и гуи и пси етауэ Іэжьыгъэр фlыуэ илъагъуу сабийр гъэсэныр ирагъэкlуэн зэрикьалэныр адэ-анэ кьэдыж зыыдсокъэгъэгъущэ.

Абы кьыдэкlуэуи дэ дегупсысыркъым дэтхэнэ зы сабийм и деж кlи адэ-анэр щапхъэу зэрыщытым, кьыдалъагъум нэхърэ нэхьыбэ и нужькlэ абы и деж зэрыщыдмыгъуэтыжьыным. Псори зиІэу, сытри зыгъуэту ти зэманым псэу унагъуэ куэдым яхуэмышхьи е зи пІальэр ирагъэкlа ерыскъыхэр зыыуи кьащцымыхъуу пхъэнкlИнк лдзэж. Псыр кьижу хьэмэрэ газыр блэуэ я кьагъанэри, сыихьэткlэ телефонкlэ псальэу мэувык, дунейр щыпхумэ уэздыгъэр блэуэ кьагъанэ. Я гугъу тщыхьэрэкъым эхуэсэ зэмылlэужьыгъуэхэм. Хабзэ тхуэхъуауэ, емыкlу кьэтхьыным дытетышхьыкъу, дэ ерыскъыуэ дгъэкlуэдыр, тхуэмышхьыжу хьэлэч хьур сыт хуэдиз?

Дэ, нобэ псэухэм, сэбэн кьытхуэхьуну кьыщlэкlынущ иущlэ псори зыыуагъэдах эу, зыхуагъэзгъу и кьэтэджа апхуэдэ бын щыкlакъэм ар яхуэзэныкъым. Кьыхуащхьу хьэпшыпхэр щыгъынэрэн кьабзэлъабзэу зэрихьэу, дэтхэнэ зы Іуэх умчи хэзагъэу, Іэпщlэтыпащlэу, и гуи и пси етауэ Іэжьыгъэр фlыуэ илъагъуу сабийр гъэсэныр ирагъэкlуэн зэрикьалэныр адэ-анэ кьэдыж зыыдсокъэгъэгъущэ.

Абы кьыдэкlуэуи дэ дегупсысыркъым дэтхэнэ зы сабийм и деж кlи адэ-анэр щапхъэу зэрыщытым, кьыдалъагъум нэхърэ нэхь

● Ди зэманым и лIыхъужьхэр

Си псэр сабийхэм язот

«Зы дакъикьи шэч кьытесхьэркьым ди школ бжэIупэм сызэрыкIэу, мы гъэм къэсщта сабий тIощIрэ плIыр Iэплэ-ешэкIкIэ зэрызыспечэзнум. ИтIанэ псори зэгъусэу классым дыщIыхьэнурэ ерджэн щIэддзэжьынущ».

**Мы псалъэхэр Москва кьыщыдэкI газетхэм языхэзым кьыщытехуар Щхьэлыкьуэ пэщIэдзэ классэр щезыгъадкэ Амщокьуэ Хьэсэнбий «Урысейм и егъэджакIуэ щыхьуа 1998 гъэращ. Абы льандзэрэ дэкIа ильэс пщыкIущым и кьурыбыдэу Хьэсэнбий хунэсащ и зэфIэкIыр здынэсыр Урысейми, Америкэми, Канадэми щигъэльэгъуэну, егъэджакIуэхэм я лэжьыгъэр ящызыгъэпсынщIэ тхьпыль зыбжанэ кьыщигъэкIыну, педагогикэ щIэныгъэ хэм япэ щыкIэ я кандидат, итIанэ я доктор хьуну. КьБР-м щыхъ, зиIэ и егъэджакIуэ Амщокьуэ Хьэсэнбий иджыпсту щолажьэ Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ министерствэм кьызэригъэпэща «Республикэм кьэпщытэныгъэ лэжьыгъэхэмкIэ и Iуэхущапlэмрэ» Щхьэлыкьуэ дэт езанэ школымрэ. Ди гуапэт газетым еджэхэм ягу кьэдгъэкIыжьыну ф1 и текIуэныгъэхэмрэ пхуэзэхэмыхьыжьыну зэхэзэрыхьауэ кьытфIэщI егъэджэныгъэ Iуэхум абы кьыхуигъэта хэкIыпIэ тыншхэмрэ.

Сабийхэм хуэдэу укъэзыгъэпэж щыIэкъым

ЩIэныгъэлIыРкъуажэ школ щылэжьэн щхьэкIэ, абы и Iэнатlэм еджапIэ нэхъыщхьэхэм ящыкIуэ щытхъуцIэ щэнтжьыейхэми щумыгъуэт дзрэжьгъуэ гуэр хэлъын хуэкIы. Хьэсэнбий абы зэрреджэр «сабийм я гупщанагъэ». Дунейм иджыри льапэпщIийкIэ щытрэ фIэмыкьэлэмэт зыри щымыIэу и нэ топхэмкIэ псори зэпиплхьху, ау э щыхьукIэ и дзыхьыр тыншу зыми иримыгъэзу япэ классым кьокIуэ анэ куэщIыр иджыри зымыбгынэпса сабийр. УепсэтьмэкIэ кьыэзэрыгуэкI цыху гуапэу щыт Хьэсэнбий сабийхэм я гугъу ищын зэрыщIидзэ, псы зыщIакIа жыгым ещхьу , «и псэр кьыхьэжкIи» Iуэхум бгъэдыхьэн зэрызуейр, егъэхьын фIэкIа хуэмей жыхуаIэм хуэдэу кьыббГэдеЛхьэ:

*- Сабийр сытым дежи сабийщ, сыт хуэдэ зэманым щымыпсэуми. А нэхъ цыкIуэхэм псом хуэмыдэу удахьэх. Абы-хэм зы псалъэ гуапэ яжепIэу щытмэ, ямыщIэн мы дунейм теткым. «Сабийм и гупщанагъэр» жыхуаIэрауэ кьыщIэкIынщ ар. Абы пцы упсыкIи хьэрэмагъ зехьэкIи пщIэркъым. Мыхьумыщ1агъэ псомкIи ерыгъасэр нэхъ инэсрауэ кьыщIэкIынущ. ЦыкIуэхэм щхьэрыуПыпщ уепсалъэ хьэмэрэ бгъэшынэ хьунукъым. Дыгъуасэ кьалхьуа сабийр гъымэ, «Мыгъ, армыхъумэ дыгъужь кьэжкIуэнурэ унихьинущ» жраIэ. Мис абдежым шынэн щыщIедзэ абы. Ар жумыIэу щытмэ, жэщ кьиифым хьихьэфу, щыпIэ мыцIыхуэм кIуэупрыкIыфу, зыми щымышынэу щытынущ ар. Абы кьыэгъэкIынущ сызыхуейр щу - цIыхухъэм сабийм хлпльхэращ ар зэрыхьури, щыуагъэ гуэр сIэщIэмыкIарэт жысIэу сыхуэсакъ зэпытщ цIыкIуэм сащыхэтым деж. Сабийр цIыхушхэм нэхъ ящхьщIхьэщ. Абы егъэльагъумрэ жеIэпмрэщ пщэдей иту укъыщэжьрыкьынурэ, Iэмал зэрпIэжь мыхьумыщIагъэ кьыэзэрыдэмыпагъэхьэмрэ бгъэшынэ хьунукъым. Дыгъуасэ кьалхьуа сабийр гъымэ, «Мыгъ, армыхъумэ дыгъужь кьэжкIуэнурэ унихьинущ» жраIэ. Мис абдежым шынэн щыщIедзэ абы. Ар жумыIэу щытмэ, жэщ кьиифым хьихьэфу, щыпIэ мыцIыхуэм кIуэупрыкIыфу, зыми щымышынэу щытынущ ар. Абы кьыэгъэкIынущ сызыхуейр щу - цIыхухъэм сабийм хлпльхэращ ар зэрыхьури, щыуагъэ гуэр сIэщIэмыкIарэт жысIэу сыхуэсакъ зэпытщ цIыкIуэм сащыхэтым деж. Сабийр цIыхушхэм нэхъ ящхьщIхьэщ. Абы егъэльагъумрэ жеIэпмрэщ пщэдей иту укъыщэжьрыкьынурэ, Iэмал зэрпIэжь мыхьумыщIагъэ кьыэзэрыдэмыпагъэхьэмрэ бгъэшынэ яужь уитыт хуейщ. Мы дунейм сыт хуэдэ хьэщIыпIэщIэзэрэ тету щытми, а иджыпсту яIэщIэмыкIэ телефонрауи сощIри, ар кьепсэлъэжьфырыкьым абы балигъым хуэдэу. Уэ жыпIар щэч пщIэкъ кьытрамыхьэу я фIэщ хьууэ, уэри езыхэр уи фIэщ пщыкIифэ, сабийхэм хуэдэу уеХъэзыгъэпэж цIыIэкъым.

Япэ увыпIэр

«УРУСЕЙМ и егъэджакIуэ нэхъыфI» зэпеуэр ильэс куэд хьуауэ кьэралым щокIуэкI. Амщокьуэр абы япэу щыхьхьар 1994 гъэращ. А ильэсым лауреат хьуа щIалэр зэпеуэм 1998 гъэми хэтыну трагъэгъэшхуащ. А зэманым зэхьэзэхуэр щекIуэкIкIэ Кэнэдэ дэт етIощIанэ ерджапIэрат. Амщокьуэ Хьэсэнбий Къэбэрдей-Балькъэрым япэ увыпIэр кьыщихьауэ щытащ абы щыIуэ. И ужькIэ Москва ягъэкIуащ Урысей псом кьыкIа егъэджакIуэхэм япеуэну.

Зэпеуэм и япэ Iыхьэм хэта цIыху блыщIрэ тIум кьыхахэ егъэджакIуэ пщыкIутхум я гъусэу Хьэсэнбий лауреат хьуащ. Iуэхур щекIуэкIыр: Москва дэт 5-нэ школыпIэ. Япэ Iыхьэм кьалэн кьыщищIырат: дакьикитэ 40-кIэ екIуэкI дерсым щIидзэным дакьикипщI кьудей иIэжу сабий мыцIыхуэхэм уадэлэжьэну классым ущIагъэхьэрт. Апхуэдэу етIуанэ классым есэпымкIэ дерс щита нэужь, зэрыжьгIащ, кьаужьканэ егъэджакIуэ пщыкIутхум Хьэсэнбий яхэхуащ.

ЕтIуанэ Iыхьэм а цIыху пщыкIутхур зэрызэпрагъауэ унэтIынигъитхум языкмкIэ япэ увыпIэр кьихьащ. «Си псэр сабийхэм язот» - арат Хьэсэнбий щытекIуа унэтIынитIым зэреджэр. Москва ипкъ иткIэ, Амщокьуэм «1998 гъэм Урысейм и егъэджакIуэ я нэхъыфI» цIэр кьыхуагъэфащэри, «Хрустальный пеликан» саугъэтыр кьратащ.

Iэнэщ1у хьэщIапIэ дыкIуэркъым

ЗЭПЕУЭМ и кьыкIэлыкIуэ Iыхьэм а егъэджакIуэ пщыкIутхум ныщхьэбэ хуэдэм дерсыр зытеуэну ар кьыкрагъэуплъэ дджыжьым «урок-импровизацIя» жыхуаIэм хуэдэ ятын ин уейт: «Сыт жюрим ягу уэрэрыдыхьар адрейхэм ямылепIуэ?» гъэм ущыпэрыткIэ, адрейхэм ящIар къэбгъэсэбэп кьудей мыхъуу, уэ езым зыгуэр хэпльхьэну ухущIэкьумэ, лэжьыгъэр нэхъ щIыщыпъуэ мэхъу, уэрэ уи Iуэхур нэхъ тынщ.

Псори зэлъытыжар щIэныгъэр зэрыбгъэдэпльхьэращ. Зэман къэхъуауэ щытащ сабийр пэщIэдзэ классхэм я бзэкIэ едгъэджэжьи хуейщ жаIэри. Абы кьрикIуэнур егъэджакIуэ кьэс и пкъым кIуэщIригъэжьыну сабийм зэрыбгъэдпльхьэжьым елытащ. АдыгэбзэкIэ ядгъэгъэ зыри щыпхуэмыщIэжьым и дежщ. ИтIанэщи ди бзэр урыскIэбзэ урокым щыхэпльхьэн хуейр. Мор нэгъуэщIу кьагурыIуа кьыщIэкIынщ - сабийм занщIэу нэхъ тынш щащIын хьэмэрэ урокыр нэхъ псынщIу ирагъэкIуэкIын щхьэкIэ, гугъу емыхьу а псалъэр асыхьэту адыгэбзэжьэ жраIэурэ, зэрысбзэр зэращIэм кIуэ пэтми арэзы нэхъ укъинмыщI хьауауэ щытащ.

Сэ сабий кьыхсхэуIэуэ сощIэж нэгъуэщI школ кьинкIыжри. «Шестью пять» жысIэмэ, ищIэртэкьым, ауэ «Хьар - тхуэ» жысIэмэ, занщIэу кьыкъэ дж урт.

«Таблица умножения» жыхуэтIэр апхуэдэу адыгэбзэ урокым кьыщыбгъэсэбэлмэ сщIэрыкьым, армыхъумэ епIлэнэ классым нэсэ нэужь есэпыр адыгэбзэ щыуенкIэ фIэжьа имыщIэмэ, уи нэгъэкIыщIэгъэхьэт етхуанэ классым кIуэ нэужь, абы кьыщыщIынур. Зыри хуэхэщы-хьыжьынукъым абы математикэм. Иджыпсту егъэджакIуэхэм дыщепсалъэкIэ ябгъэдэтлъхьэрэ аращ.

Анэдэлъхубзэр кьыбдальхуркъым

- УЭ КЪЭПЩIА классым елытауэ уопль Iу эхум. УрысыбзэкIэ ящIэрп адыгэбзэкIэ ящIэрп зыхуэдэрэ зыр бопщIэгъ. Уи классым кьэкIуа адыгэ сабийм адыгэбзэ ящIэу кьыщпщхьу щхьэкIэ, ящIэрыкьым абы адыгэбзэ. Мэпсэльэф, и анэм зыхуейр кьыгурегъаIуэ, ауэ аркьудейм кьыщыщэтеуВыIэркъым адыгэбзэр. Сабийм бзэр ящIэмэ, а урокым уэзреупщIам и жэуапыр тэмэму кьыббГэдпльхьэфу щытын хуейщ. Абы бзэр ящIэрэ имыщIэрэ кьыббольгъэу упщIэ зытIущ ептмэ. «Хьэуэ - нтI» фIэжьа жимыщIэ и е щхьэр ящIмэ, гурыIуэгъэуэ: зэгъэзэхуауэ жэуап кьуптыфыным сабийр хуэхьэзыгъэкIын. Адыгэбзэр даоэу, кьаБзэу егъащIи, гупсысэр адыгэбзэкIэ кьинуэтэжу щытмэ, итIанэ а урысбзэмэ хуэжьэнущ. И бзэм зэрыгъэхьумэ, урысыбзэрэ хуэпэжьрыуэфынущ. Дэ урысыбзэкIэ зэращIэу дгъэпсэльэн ди гугъэу хамэбзэр япэ идогъэщ.

А кьалэм дэс сабийр урысыбзэм нэхъ хуэшэрыуэ у, и адыгэбзэр нэхъ кIэрыхуауэ сыт кьыщIэкIуэр? Сабийр адыгэ кьалхьу щхьэкIэ, псалъэ кьыдэхукъым, бзэр лъым хэту кьыщIэрыхьэрэ щхьэкIэ. Адыгэ адэ-анэм кьинлъуэ сабийр кьыщхьэм ептмэ, ар кьуэцкIэ зэращIэу псалъэу кьыщэрыхьунур. Уэ ебгъащIэ-ращ абы бзэ хуэхъунур. Хьэмэ сабий кьалхьуар Америкэм егъашэ, Англием егъашэ, абы адыгэбзэм урысыбзэм ищIэнукъым, инджылыбзэщ зэрыпсэлъэнур. Абы кьинзэжьир бзэр сабийм кьыдальхьу щхьэкIэ, адэкIэ ебгъащIэ кьыщIэхьэ, ауэ Америкэ дэс ресПубликэм и егъэджакIуэхэр нэхъыбэу зыхуэдгъэлажьэри ираащ. Мис а сабийхэм ящIэр кьалпIэу, итIанэ адэкIэ зебгъэзэукьын хуейуэ ираащ. Япэрауэ, и адыгэбзэм зегъэужьыхьэщ, ар и анэдэлъхубзэщи.

Зы уи закъуэ щхьэкIэ, классым щIэс сабий тIощIрэ тхум я кIэ пльагъуи хуейщ. УпщIэ щептым деж, я нэкIум, я фэм зэрызихъуэжьыкIэ епльыпхъэщ. А цIыху тIощIрэ тхум я фэм, кином кьыззригъэльагъэ уэм ещхьу, кьеГъэльагъуэ а сэ жыслар хэт дапхуэдэу кьыщыхъуами, хэт зыуи кьыщымыхъужьынкъым. Мис абы гу лыптэфу щытын хуейщ. Гу лыптэ нэхъ, адыгэбзэ зыщыпщынурэ уусабзэ зыщыпщынурэ уэ езым пэжу кьыхьыбохьф.

Здэхьын хуейщ бзитIри. Iэмал зэрпIэкIэ, япэ классымрэ етIуанэ классымрэ я адыгэбзэр нэхъ япэ ибгъэщу, итIанэ, ун бзэм фIыуэ зебгъэужьа нэужь, урысыбзэр тIэкIу нэхъ я пщIыуэ, епIланэ классыр кьыщIунэм деж сабийр мылъэгъэрапэу сыт хуэдэ упщIэ зэрыхьэ-кIэ хуумыгъэуамэ жэуапыр хуиту кьуитыфу мэхъу. Етхуанэ классым щыщIэдзауэ упрокхэр адэкIэ зэрекIуэкIынур урысыбзэщи, ар имыщIэу щытмэ, егъэджакIуэм зи кьыжраIэр кьыгурыIуэ зиIэ щхьэкIэ ящIэу зыхуэдэкIыну кьыкIыщ икIи еджэфынукъым.

Абы хуэмыкIуэнкIэ Iэмал и кIэкьым лэжьыгъэр тэмэму кьыхэзгъэщамэ. Апхуэдэу уемыгугъуэмэ, ди дыгъуасэ школ кьалхьа сабийм упщIэр зэрыхьэсыгъэ я зы Iыхьэ мащIэми, ноби жьджэру я Iэнатlэм пэрыт зэщхьэгъуэсхэми абыхэм кьащIэхьуэ щIэблэми дяпэки я хьыбарыфI зэрызэхэтхынум шэч кьытетхьэркъым.

ЖЭМЫХЪУЭ Марьянэ.

«Урысейм и егъэджакIуэ нэхъыфI» зэпеуэм и япэ Iыхьэр Кэнэдэ и етIощIанэ школым щокIуэкI. *1998 гъэ*

культетым щыщIалажьэм щыгъуэ, Амщокьуэр аргуэру Америкэмрэ Канадэмрэ ирагъэблэгъащ, ауэ гъэзэгупщIэр езым итыжьын хуейт. Хьэсэнбий гуапэу игу кьинэжащ а лъэныкъуэмкIэ абы зыкьыщIэзыгъэкъуа, университетым и ректор Кьэрэмырэз Барэсбийрэ абы и кьуэдзэ Шьибэхьуэ Азэмэтрэ.

Нобэ захуагъэ щыIэжу зи фIэщ мыхъухэм я дэжкIэ гъэщIэгъуэнщ кьуажэдэс егъэджакIуэр зэуэ дунейм и адрей кIапэм кьыщыхутэну. Iуэхум уигу хуэжьабзэу убгъэдэтмэ, уэрэдми жиIащи, «Апхуэди кьохьу!»

НэгъуэщI каналкIэ внэпкIэ

БГЪУЩI гъэхэм кьыхаль хьэри, пэщIэдзэ классхэм предмет псори адыгэбзэкIэ ирагъэджу щIидзауэ щытащ. Иужькьи «Ди сабийхэм урысыбзэр яIэщIоху» жаIэри кьуажэ егъэджакIуэхэмрэ адэ-анэ хэмрэ зыкьалэтащ. А тхьэусыхафэхэм япкъ иткIэ, программэр зэрахъэжьыжьри, япэрей классипIыр урысыбзэкIэ ирагъэджэн щIидзэжащ. Ауэ щыхьхьэ, щIэныгъэлIхэм зэрыжаIэмкIи нэхъыбжьхэр щыхьэт зэрытехьуэмкIи, зи бзэр зымыщIэжым хамэбзэрэ тыншу кьиубыдыркъым, гъащIэми нэхъ тыншу кьрещIыкI.

Иужь пэщIэдзэ классхэм урысыбзэм кьыдэжкIуэу, инджылыбзэрэ щрагъэщIэн щIадзэ. Уеб лэмэ сабий сад нэхъ лъэрызехьэхэм ар нэхъ пасэжу яхуэзфIокI. Аращи, махуэ гуэрым телевизорымкIэ адыгэ гушыIалъэ кьегъэльагъуэ. Унагъуэр зэрыщIыту мэ дыхьэшх, арщхьэкIэ мо мыадыгэ-мыурыс-мыинмар щIэжьыжьыркъым. «Мишэжьну зыгуэрэ кьэжьэну?» - жесIэу сыщеупщIым, «Папэ кьэжьэнущ», жи. ИтIэ, папэ кьэкIуэху тIэкIу сыбдэIэпыкьунщ жысIэри, моуэ згъэтIысха кьудейуэ, сценэм зы цIыхуб гуэр кьильэдащ «Си кьуэр сшэжьну сыкъэкIуащ» жиIэри. Мор кьыщIыдащ, Iэ;мар мыгъ Iэр кьыщIыльэтри, адыгэ акцентыфIыр щIэту: «Папа не пришлА, мама пришлА», - жиIащ. Ар ямыщIэу жиIэу арегъэжьым. Адыгэ грамматикэм цIых ухъу-цIыхубз ельытакIэ псальэхэр зэрызэхимыдзым кьыхэжьыу адыгэ сабийм ищI щыуагъэхэр щIигъэхьэну арат. Мис а теплъэгъуэм зыкъомкIэ кьыдихьэхащ жюрир. Нужькьи «Iэмар, ар дауэ уигу кьэжа?!» жысIэу щыхуэзгъэщIагъуэм, «Ар си туэ щIэхуэт» жиIащ.

Сургут, Америкэ, Канадэ

КЪЫКIЭЛЪЫКIУЭ 1999 гъэм Хьэсэнбий есэр жюрим хагъэхьэри, абы дуней псор, Урысейри хэту, кьызэхикIухьын щIидзащ. Япэу абы Сургут кьалэм сабий садымрэ институтымрэ зэпищIэу дзт гимназием езым хуэдэ егъэджакIуэ жыдэхрэкъм я гъусэу мастер-класс щригъэжьауэкIащ.

КьыкIэлыкIуэ егъэджакIуэ пашэхэр здаша Америкэм Хьэсэнбий бзитIри зэуэ зэребгъэдэжьи Iэмалым теухуауэ лекцэ кьыщеджащ Майами дэт дунейпсо университетым. И ужькIэ пэщIэдзэ классхэр щеджэ школым зи хабзи зи бзэ имыщIэ сабийхэм я деж дерс щитащ. Балигъыр зыгуэр хьунт, ауэ американ егъэджакIуэхэм я бзэр зымыщIэ мо лIы мыщIыхуэ кьаззэрыщыхьуар дауэ?! Ар мыбдежьым ит сурэтым щыбоIльагъу: Хьэсэнбий зыбгъэдэс сабий цIыкIуэхэм насыпыншэу фэ ятеткым.

Университет етым и педагогик я фаджьлыз школакIуэм зэуэ гъэм щIедзэ: «Сэ зыри кьызгурыIуэркъым, нэгъуэщI каналкIэ внэпкI» жеIэри...

Хьэсэнбий и кьэхутэныгъэ лэжьыгъэхэр зытеуихуар егъэджакIуэ нэхъыбэм экIыпIэ зыхуамыгъуэт а Iуэху зэхэзэрыхьаращ. Шэч хэпльхьэм, урысыбзэм и мызакъуэу, хамэ кьэралыбзэ зыбжанэ ящIэмэ зэрыпэхьыфIым. Нобэ дуней и щытыкIэмэ кьэрапхэм я зэпытщIэныгъэми ар IэмалышIэу кьеГъэув. Ауэ бзэр ебгъэщIэнкIэ зыщ, ар ебгъащIэ зуэдэу фэ зытебгъэуэнкIэ нэгъэщIщ. Хьэсэнбий бгъэдыхьэкIэ псоми я щыуагъэхэр зэпитьатэ, гъащIэм ящIэ, ар ебгъащIэ зебгъэужьыхьэщ, ар и анэдэлъхубзэщи.

Зэ уи закъуэ щхьэкIэ, классым щIэс сабий тIощIрэ тхум я кIэ пльагъуи хуейщ. УпщIэ щептым деж, я нэкIум, я фэм зэрызихъуэжьыкIэ епльыпхъэщ. А цIыху тIощIрэ тхум я фэм, кином кьыззригъэльагъэ уэм ещхьу, кьеГъэльагъуэ а сэ жыслар хэт дапхуэдэу кьыщыхъуами, хэт зыуи кьыщымыхъужьынкъым. Мис абы гу лыптэфу щытын хуейщ. Гу лыптэ нэхъ, адыгэбзэ зыщыпщынурэ уусабзэ зыщыпщынурэ уэ езым пэжу кьыхьыбохьф.

Здэхьын хуейщ бзитIри. Iэмал зэрпIэкIэ, япэ классымрэ етIуанэ классымрэ я адыгэбзэр нэхъ япэ ибгъэщу, итIанэ, ун бзэм фIыуэ зебгъэужьа нэужь, урысыбзэр тIэкIу нэхъ я пщIыуэ, епIланэ классыр кьыщIунэм деж сабийр мылъэгъэрапэу сыт хуэдэ упщIэ зэрыхьэкIэ хуумыгъэуамэ жэуапыр хуиту кьуитыфу мэхъу. Етхуанэ классым щыщIэдзауэ упрокхэр адэкIэ зэрекIуэкIынур урысыбзэщи, ар имыщIэу щытмэ, егъэджакIуэм зи кьыжраIэр кьыгурыIуэ зиIэ щхьэкIэ ящIэу зыхуэдэкIыну кьыкIыщ икIи еджэфынукъым.

Абы хуэмыкIуэнкIэ Iэмал и кIэкьым лэжьыгъэр тэмэму кьыхэзгъэщамэ. Апхуэдэу уемыгугъуэмэ, ди дыгъуасэ школ кьалхьа сабийм упщIэр зэрыхьэсыгъэ я зы Iыхьэ мащIэми, ноби жьджэру я Iэнатlэм пэрыт зэщхьэгъуэсхэми абыхэм кьащIэхьуэ щIэблэми дяпэки я хьыбарыфI зэрызэхэтхынум шэч кьытетхьэркъым.

ЖЭМЫХЪУЭ Марьянэ.

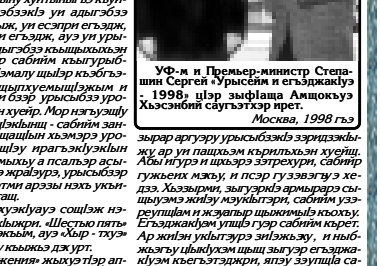

УФ-м и Премьер-министр Степашин Сергей «Урысейм и егъэджакIуэ - 1998» цIэр зыфIаща Амщокьуэ Хьэсэнбий саугъэтэкIэр иретащ.

Москва, 1998 гъэ

ЕгъэджакIуэхэм сабийхэм ещхьу «зыкърахыу» Хьэсэнбий и урокым хэтщ. *Москва, 1998 гъэ*

Гурэ гурэ гъуэгу зэ хуаIэщ. *США, Майами, 1999 гъэ*

Амщокьуэ Хьэсэнбий американ сабийхэм яхэту. *1999 гъэ*

Амщокьуэ Хьэсэнбий Ирландием кьикIа лыкIуэхэм я гъусэу ЕгъэджэныгъэмкIэ дунейпсо конференцым хэтщ. *Пятигорск, 1998 гъэ*

● Зэхыхьэхэр

Щlалэгъуалэм я зэфlэкl ягъэльагъуэ

Иджыблагъэ ИнгушРеспубликэм щекlуэкlащ «Тергим-2011» дунейпсо щlалэгъуалэ форум. Абы зэхуигъэкlащ щlалэгъуалэ зэгухьэныгъэмэ я лyklыгъэхэр, студентхэр, парламентар ныбжьыщlэхэр, УФ-м и хэгъуэгъуэм щlалэгъуалэ Iужьуэмкlэ щыlэ Iуэхущапlэхэм я лэжьакlуэхэр.

КЪЭБЭДЕЙ-БАЛЪКЪЭРЫМ и лyklуэу формым хэтащ КъБР-м и Парламентым и Щlалэгъуалэ палатэм лэжьыгъэмрэ социальнэ политикэмкlэ и юмиссэм и унафэщl **Гуппоев Тимур,** КъБР-м и Щlалэгъуалэ Правительствэм и унафэщым и къудзэ **Шеструблев Сергей,** Щlалэгъуалэ правительствэм ухуэныгъэмкlэ и министр **Афэунэ Мурат,** Мусылымэхэм я дин Iуэхущапlэм щlалэгъуалэм ядэлэжьнымкlэ и Iэщlагъэлl **Сыжажэ Хьэчим** сымэ.

Ди республикэм икIа гупым я пашэу щыта Гуппоев Тимур зэрыжиlамкlэ, зэIущlэм и мыхьэнэ нэхъыщхьэу щытар щlалэгъуалэм я зэфlэкlыр къызыкlухьанымкlэ дэIепыкъуэгъу хъунырц, апхуэдизуи УФ-м и хэгъуэгу зэхуэныдэжм, СНГ-м хьахьэ къэралхэм щыпсэу ныбжьыщlэкэм яку щэнхабзэ зэпыщlэныгъэхэр дэтхъэныгъ.

Формым хэту екIуэкlащ «Щlалэгъуалэм я псэкупсэщыпкъагъэ гъэсэныгъэм диным щиубыд увыпIэр», «Щlалэгъуалэ политикэ: гугъуехьхэмрэ къэкIуэнымрэ», «Щэнхабзэ зэпыщlэныгъэхэм щlалэгъуалэм щагъэзащlэ мыхьэнэр», «Щlалэгъуалэ туризм», «Щlалэгъуалэм я хунтыныгъэхэр», «Хьэрычэтыщlэ ныбжьыщlэхэр» зи фlэщыгъэ «стIол хьурейхэр».

- «Хьэрычэтыщlэ ныбжьыщlэхэр» зэкIыхьэм дыхэтащ Кавказ Ищхъэрэм и республикэм икIаду ныбжьыщlэ 20-м нэблагъэ, - жиIащ Гуппоев Тимур. - Ахэр жыдэкIэу тепсэлъыхьащ хьэрычэтыщlэ Iуэхум нобэ зэныщхьэлIэ гугъуехьхэм, ахэр зэфlэхыныкlэ щыlэ хэкIыпIэхэм. Сэ сызыхэлъащ Iуэхур дэкIын папщlэ Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щlыналъэм бизнес-инкубатор къыщызэIуахын хуейуэ, ар сэбэп хъунэу хьэрычэтыщlэ ныбжьыщlэхэм я Iуэху езыхэр щыпсэу щыпIэхэм нэхъ щыдэкIыныкlэ. Апхуэдизуи абы мыхьэнэщхуэ иIэнут хэгъуэгъэзэхуэмыдэхэм щыпсэу хьэрычэтыщlэ ныбжьыщlэхэр я лэжьыгъэ и пlалъэкlэ зэхуэмыкlэ, зэгъусэу программэ, проект щхьэхуэхэр ягъэжьащхьэныкlэ.

«СтIол хьурейм» хэта щlалэгъуалэм къыщызрагъэпэщащ Дэлъбрус къэралым и Iуэхущапlэ щlалэгъуалэмкlэ и къудамэ щыпсэу щыщхьэныгъэ зэгъэзэжьын зэрыхуейр, Мы Iуэхум теухуауэ Iуащхьэмахуэ куейм купщlафlэу щагъэлъэкlыну я мурадщ «ЩlЭныгъэм хэгъэхъуэным гъунапкъэ иIэкъым» зыфIаща проектыр. Абы ипкъ иткIэ Адыгэ-абхъаз щэнхабзэм и ягъэ дунейпсо фестивалу Налшык щекlуэкlам и лауреат, Абхъазым и «Кавказ» къэрал къэфакIуэ ансамблым хэта Кварчие Инал и цIэр зэрихьэу, къэфакIуэ гупхэмрэ щыхупту кыхъэдэфэхэмрэ я дунейпсо зэхьэзэхуэ ирагъэкIуэкlым и VII зэIущIэр Сочэ къалэм иджыблагъэ щызэхэтащ. Ар кыхъэрагъэпэщащ Дунейпсо, Урысей Артийскэ комитетхэм я къудамэу Кавказ Ищхъэрэм щыlэм, Урысейм щыпсэу лъэпкъхэм я Ассамблеем, творчествхэм зэхэмкlэ Кавказ Ищхъэрэ академием, Сочэ къалэм и администраци.

ИлЪЭСИБЛ хъуауэ зэхьэзэхуэм зэхуеIэсэ Кавказым, Урысеим, нэгъуэщl къэрал хэм я къэфакIуэ нэхъыфIхэр. Илъэс зэмылIэужьыгъуэхэм зэпеуэм хэтащ Белоруссием, Украинэм, Алыджым, Армением, Осетие Ипщэм, Урысеим щыщ гупхэр.

Мы гъэм я зэфIэкl ягъэлъагъуащ республикэ зэжlащэм къикIа къэфакIуэ гуп 15-м. Махуитхум и кIуэцIкIэ ахэр хэтащ шыIэ яхэлъу ныбжьыщlэхэр гъэсэным теухуа зэIущIэм, балетмейстерхэм, адрей Iэщlагъэлlхэм я Iэзагъэм щыхагъэгъуазэ зэхуэсхэм, зэныбжьэгъугъэм и пщыхьэм.

Зэхьэзэхуэм и Iыхьэ щхьэхуэхэм япэ увыпIэкlэ щыщащхьащ Iагрэ кьалэм (Аб хьаз Республикэ) и «Афыртын» къэфакIуэ гупым, зэтращ къафэмкlэ «Гюрие» ансамблым (КъБР, Налшык), «Фантазие» сабий къэфакIуэ гупым (Ставрополь край, Изобильнэ къ.). Iран-при саугъэтыр Налшык дэт Гъуэзджэхэмкlэ Кавказ Ищхъэрэ къэрал институтым щеджэ Гъубж Бэлэ кьихьащ.

Апхуэдэу Кьэбэрдей-Балъкъэрым и кьафэ гъуэзджэр утыку кьрахьащ «Нартшыр», «Вдохновение» (Аруан районым Щэнхабзэмкlэ и унэ), КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щlэныгъэмкlэ и министерствэм щыкуэкIэм художественно-эстетикэ гъэсэныгъэ етыныкlэ и центрым и «Гелио» гупхэм, нэгъуэщlхэми. Абыхэм етIуанэ, ещанэ увыпIэхэр кьахьащ.

КъБР-м, КъШР-м, Осетие Ипщэм, Абхъазым щэнхабзэмкlэ щыкъэ зиIэ я лэжьакIуэ, Творчествэ эмкlэ Кавказ Ищхъэрэ академием и президент, Урысейм и Артийсхэ комитетым и къудамэу Кавказ Ищхъэрэм щыlэм и унафэщl Бетыгъуэн Iэуес къыхигъэщащ Кварчие Инал и цIэр зезыхьэ зэхьэзэхуэр зэныбжьэгъугъэмрэ лъэпкъхэм я зэгурыIуэныгъэмрэ я дамыгъэ зэрыхьуар, цIыхъ ужь къадекIуэкlи щэнхабзэм ахэр зэрыгъэриша1Iэр, зэпеуэм хэт псори, къызыхэкlам емыльытауэ, фIыуэ зэрыпэхъущытыр, зэрыпэрыльагъур.

Кьэпщытакlуэ гупым и унафэщlу щита, «Кабардинка» къэрал академическэ къафакIуэ гупым и балетмейстер нэхъыщхьэ, Гъуэзджэхэмкlэ Кавказ Ищхъэрэ къэрал институтым кьафэмкlэ и кафедрэм и профессор, КъБР-м, КъШР-м щыхьэ зиIэ я артист Атэбий Иг орь жиIащ США-ми, Италиеми, Франджыми, Бельгиеми щекIуэкlа зэпеуэ куэдым я жюрим зэрыхэсар, ауэ мыбы хуэдэу зэхьэзэхуэм хэтхэр зыр зым хуэгъазэу зыщlыпIэ гу зэрыщlылымыгъ. ЖьIпIэнурамэ, зэныбжьэгъугъэр зыгъэбыдэ Iуэху дах эт, зыкъэзыгъэ лъагъу эхэм я зэфIэкIри лъагэт.

Зэlущlэм теухуауэ яI Iуэху еплъыкIэхэр жаIащ Iнгушым и Композиторхэм я союзым и унафэщl, республикэм гъуэзджэхэмкlэ щыхь зиIэ и лэжьакIуэ Шадыкевэ Фаризэ, КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щlэныгъэмкlэ и министерствэм щыхуэхэм художественно-эстетикэ гъэсэныгъэ етыныкlэ и центрым и унафэщl, Урысейм щэнхабзэмкlэ щыхь зиIэ и лэжьакIуэ Бзэрокъуэ Еленэ, Изобильнэ къалэм гъуэзджэхэмкlэ и сабий школым къафэмкlэ и къудамэм и унафэщl, Урысеим щыпсэу лъэпкъхэм я Артиадэм и лауреат Григолиани Лианэ, Абхъазым щэнхабзэмкlэ и министерствэм щыхуб Iэпщlэльапщlагъэмкlэ и республикэ унэм и тхьэмадэ, Абхъазым щэнхабзэмкlэ щыхь зиIэ и лэжьакIуэ, «Щэнхабзэм и уэрк» дунейпсо орденыр и зрата Кварчие Нури.

Зэlущlэм и кIэухыу «Нартшыр» кьафэкIуэ гупым кьратащ Кварчиехэ я унагъуэм къыбгъэдэкI саугъэтыр, зэхьэзэхуэм хуэпэжу зэпымыууэ абы зэрыхэтым щхьэкlэ.

ИСТЭПАН Залинэ.

● Гъуэзджэ

«Нартшырыр» утыку къохьэ

● Хъыбар гуапэ

Щэнхабзэ лъапIэныгъэхэр

«Псом тIэкIу-тIэкIуурэ нэхуIъэр зэхуехьэс» фIащауэ зэхуабла щIэныгъэ-практикэ конференцэм и стIуанэ зэзэщlэр иджыблагъэ Минеральные Воды къалэм щекIуэкlащ. Прохладнэ къалэм щыщ, 11-нэ классым щеджэ ПщыкIэ Каринэ и лэжьыгъэр абы нэхъыфI дыдэу кьыщалъытахэм ящыщщ. «Кавказым къэзакъхэр зэрыщынсэур: дыгъуасэ, нобэ, пшэдей» секцэм япэ увыпIэр кьыщихьащ адыгэ хьыджэбым «Нэгъуэщl лъэпкъхэм я щэнхабзэм пщIэ хуэщlыныр зэгурыIуэныгъэм ухуэзышэ гъуэгуш» зыфIища и Iэдакъэщlэкlым.

СТАВРОПОЛЬ крайм «Сабиигъуэр хьумэн» и жылагъуэ фондым, «Адэ-анэм я комитет» жылагъуэ зэгухьэныгъэм, Москва и гуманитар-экономикэ институтым и Кавказ Ищхъэрэ къудамэу Минеральные Воды дэтым къызэрагъэпэща зэхьихьэм тхыдэм, этногрофием, щэнхабзэм, шыIэ яхэлъу щlэблэр гъэсным теухуа я Iэдакъэщlэхэр утыку къыщрахьащ Ставрополь краймрэ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ щыщ ныбжьыщIэхэм.

ПщыкI Каринэ къэзакъхэм ятеухуа и тхыгъэ купщlафIэмрэ нэрылъагъу лэжьыгъэхэмкIэ наIуэ кьиущIащ Прохладнэм щыпсэу лъэпкъхэм я щэнхабзэр зэрызэпэдэжжир. «ЩIэныгъэ лэжьыгъэр сщIыныжьI зи нэIэ кьыстетахэу Потекинэ Ю., Скрипчак Т. сымэ нэмыщI сэ кьыздэIэпыкъуащ КъБР-м и Лъэпкъ музейм и кьудамэу ди кьалэм дэт лъахэхутэ музейм и лэжьакIуэхэр, кьэзакъ зэгухьэныгъэм хэтхэр. Сэ сытым дежи сфIэгъэщIэгъэунэщ лъэпкъ зэмылIэужьыгъуэхэм я щэнхабзэр. Сыкъыщыхуэзащ кьалэм и тхыдэр кьыгуэхьIэ гъэр убзыхунымкlэ Iугъэшэхар кьэплъытэмэ, си лэжьыгъэр убзыхунымкlэ Iугъэшэхьакъым», - кьыддогуашэ Каринэ.

Конференцэм щыщ Iыхьэу кьызэрагъэпэщат траха сурэтхэм я гъэлъэгъуэныгъэ. Абыи кьыщыхэжаныкIащ ПщыкI Каринэ - «Дунейм и дахагъэр» выставкэм утыку кьыщрихьа и лэжьыгъэхэм щхьэхIэ абы щIыхь тхылъ кьратащ.

ПАНФИЛЕНКЭ Людмилэ.

● Зэхьэзэхуэр

Адыгэ-абхъаз щэнхабзэм и япэ дунейпсо фестивалу Налшык щекIуэкIам и лауреат, Абхъазым и «Кавказ» къэрал къэфакIуэ ансамблым хэта Кварчие Инал и цIэр зэрихьэу, къэфакIуэ гупхэмрэ щыхупту кыхъэдэфэхэмрэ я дунейпсо зэхьэзэхуэ ирагъэкIуэкlым и VII зэIущIэр Сочэ къалэм иджыблагъэ щызэхэтащ. Ар кыхъэрагъэпэщащ Дунейпсо, Урысей Артийскэ комитетхэм я къудамэу Кавказ Ищхъэрэм щыlэм, Урысейм щыпсэу лъэпкъхэм я Ассамблеем, творчествхэм зэхэмкlэ Кавказ Ищхъэрэ академием, Сочэ къалэм и администраци.

ИлЪЭСИБЛ хъуауэ зэхьэзэхуэм зэхуеIэсэ Кавказым, Урысеим, нэгъуэщl къэрал хэм я къэфакIуэ нэхъыфIхэр. Илъэс зэмылIэужьыгъуэхэм зэпеуэм хэтащ Белоруссием, Украинэм, Алыджым, Армением, Осетие Ипщэм, Урысеим щыщ гупхэр.

Мы гъэм я зэфIэкl ягъэлъагъуащ республикэ зэжlащэм къикIа къэфакIуэ гуп 15-м. Махуитхум и кIуэцIкIэ ахэр хэтащ шыIэ яхэлъу ныбжьыщlэхэр гъэсэным теухуа зэIущIэм, балетмейстерхэм, адрей Iэщlагъэлlхэм я Iэзагъэм щыхагъэгъуазэ зэхуэсхэм, зэныбжьэгъугъэм и пщыхьэм.

Зэхьэзэхуэм и Iыхьэ щхьэхуэхэм япэ увыпIэкlэ щыщащхьащ Iагрэ кьалэм (Аб хьаз Республикэ) и «Афыртын» къэфакIуэ гупым, зэтращ къафэмкlэ «Гюрие» ансамблым (КъБР, Налшык), «Фантазие» сабий къэфакIуэ гупым (Ставрополь край, Изобильнэ къ.). Iран-при саугъэтыр Налшык дэт Гъуэзджэхэмкlэ Кавказ Ищхъэрэ къэрал институтым щеджэ Гъубж Бэлэ кьихьащ.

Апхуэдэу Кьэбэрдей-Балъкъэрым и кьафэ гъуэзджэр утыку кьрахьащ «Нартшыр», «Вдохновение» (Аруан районым Щэнхабзэмкlэ и унэ), КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щlэныгъэмкlэ и министерствэм щыхуэхэм художественно-эстетикэ гъэсэныгъэ етыныкlэ и центрым и «Гелио» гупхэм, нэгъуэщlхэми. Абыхэм етIуанэ, ещанэ увыпIэхэр кьахьащ.

КъБР-м, КъШР-м, Осетие Ипщэм, Абхъазым щэнхабзэмкlэ щыхь зиIэ я лэжьакIуэ, Творчествэ эмкlэ Кавказ Ищхъэрэ академием и президент, Урысейм и Артийсхэ комитетым и къудамэу Кавказ Ищхъэрэм щыlэм и унафэщl Бетыгъуэн Iэуес къыхигъэщащ Кварчие Инал и цIэр зезыхьэ зэхьэзэхуэр зэныбжьэгъугъэмрэ лъэпкъхэм я зэгурыIуэныгъэмрэ я дамыгъэ зэрыхьуар, цIыхъ ужь къадекIуэкlи щэнхабзэм ахэр зэрызэриша1Iэр, зэпеуэм хэт псори, къызыхэкlам емыльытауэ, фIыуэ зэрыпэхъущытыр, зэрыпэрыльагъур.

Кьэпщытакlуэ гупым и унафэщlу щита, «Кабардинка» къэрал академическэ къафакIуэ гупым и балетмейстер нэхъыщхьэ, Гъуэзджэхэмкlэ Кавказ Ищхъэрэ къэрал институтым кьафэмкlэ и кафедрэм и профессор, КъБР-м, КъШР-м щыхь зиIэ я артист Атэбий Иг орь жиIащ США-ми, Италиеми, Франджыми, Бельгиеми щекIуэкlа зэпеуэ куэдым я жюрим зэрыхэсар, ауэ мыбы хуэдэу зэхьэзэхуэм хэтхэр зыр зым хуэгъазэу зыщlыпIэ гу зэрыщlылымыгъ. ЖьIпIэнурамэ, зэныбжьэгъугъэр зыгъэбыдэ Iуэху дах эт, зыкъэзыгъэ лъагъу эхэм я зэфIэкIри лъагэт.

Зэlущlэм теухуауэ яI Iуэху еплъыкIэхэр жаIащ Iнгушым и Композиторхэм я союзым и унафэщl, республикэм гъуэзджэхэмкlэ щыхь зиIэ и лэжьакIуэ Шадыкевэ Фаризэ, КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щlэныгъэмкlэ и министерствэм щыхуэхэм художественно-эстетикэ гъэсэныгъэ етыныкlэ и центрым и унафэщl, Урысейм щэнхабзэмкlэ щыхь зиIэ и лэжьакIуэ Бзэрокъуэ Еленэ, Изобильнэ къалэм гъуэзджэхэмкlэ и сабий школым къафэмкlэ и къудамэм и унафэщl, Урысеим щыпсэу лъэпкъхэм я Артиадэм и лауреат Григолиани Лианэ, Абхъазым щэнхабзэмкlэ и министерствэм щыхуб Iэпщlэльапщlагъэмкlэ и республикэ унэм и тхьэмадэ, Абхъазым щэнхабзэмкlэ щыхь зиIэ и лэжьакIуэ, «Щэнхабзэм и уэрк» дунейпсо орденыр и зрата Кварчие Нури.

Зэlущlэм и кIэухыу «Нартшыр» кьафэкIуэ гупым кьратащ Кварчиехэ я унагъуэм къыбгъэдэкI саугъэтыр, зэхьэзэхуэм хуэпэжу зэпымыууэ абы зэрыхэтым щхьэкlэ.

ИСТЭПАН Залинэ.

● Аруан куей

Псынабэ топ джэгупIэ щауху

Псынабэ къуажэм футбол джэгупIэ Iэрыщl щауху, Абы хуэхьа щIыпIэр жылэм щыщ Хьэкъуэ Тимур и мыгъкукIэ зэIуэзэпэщ щыlэ, иратъхьэну лъэгум хуэзэр федеральнэ бюджетым къыхокI.

ЖьIЛАГЪУЭ цIыкIуэхэм щlалэгъуалэм папщlэ зыгъэпсэхупIэхэр щымащlэщ. Къащlэ щтэмэ, курыт еджапIэм спортым зыщыхуагъасэ и пэшым нэмыщI, Псынабэ нэгъуэщI дэткъым. Абы кьыхэкIыу, ахуааждэсхэр мы Iуэхугъуэм хуабжьу щыгуфIыкIащ.

Ухуэныгъэщlэр нэхъапэм щкольм и футбол джэгупIэу щытам дежи щрагъэжIкIэкI. Пщащхьэр зэтраубауэ, иджы асфальт тратъхьэ. Стадионри кьаухуэ.

ЩIыпIэ администрацэм и Iэтащхьэ Дышэкl Тимур кьыззэрыджиIамкIэ, лэжьыгъэ псори ДРСУ подящ организацIэм зэфIегъэзкI. Сом зы мелуан и уасэ футбол джэгупIэ Iэрыщlыр физкультурэмрэ спортымрэ зегъэужьыным тещIыхьа федеральнэ программэм хыхьэу яуху.

СОКЪУР Риммэ.

«ЦIыхубэ участковэ»-2011

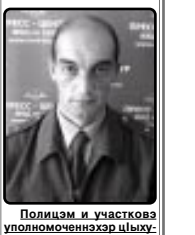

Полицэм и участковэ уполномоченнэхэр цIыхухэм нэхъ япэгъунэгъущ икIи абыхэм я хуитныгъэхэм я хьумакIуэщ.

2011 гъэм мазаем и 7-м къыдэкIа «Полицэм и Iуэхукlэ» Федеральнэ закон №3-ФЗ-м полицэм и пщlэр жылагъуэм я деж щыlэтыным, участковэ уполномоченнэхэм я лэжьыгъэр егъэфIэкIуэным теухуауэ къыгъэувкэр пхыгъэкIыным хуэунэтIауэ Урысей Федерацэм Къэралкlуэцl Iуэхукlэмкlэ и министерствэм жэпуэгъуэм и 14-м щIидзауэ щэкIуэгъуэм и 16 пщIондэ «ЦIыхубэ участковэ» зэпеуэр ирегъэкIуэкI.

КъБР-мкlэ МВД-м зэхьэзэхуэм хэтыну игъэлъэгъуащ УФ-м и МВД-м Шэрэдж куеймкIэ и хуэдэм и участковэ уполномоченнэ полицэм и лейтенант нэхъыщхьэ **Кучмезов Муслим.**

ПщIэ зиIэ, гущIэгъу зыхэлъ цIыху зэпIэзэрытущ ар Къэщкъэтау, Джэрпэджэж жылагъуэхэм зэрыщащIыхур. ЩIыпIэм щыпсэуэкlэр сыт хуэдэ дакъикlэкъым дэIепыкъуэгъу лыхъуэу абы зыхуагъэзэфынущ, гулыытэншэу зыри къызэримыгъэнэнур ящlэри.

Офицер щlалэм кьеГъэбыдыIа щыпIэм щытыкIэм сыт щыгъуи и нэIэ тетщ. «Си адэ-анэм, егъэджакIуэ-ущиякIуэхэм кьызэта гъэсэныгъэр, щIэныгъэмрэ Iуэху бгъэдыхьэкIэмрэ лэжьыгъэм сэбэп кьыщыхсхуохьу», - кьыхепгъащ Кучмезовым. И Iэнатlэ мытынышм цIыхухэм гулыытэ хэха зэрыхуащIыр Муслим и екъуIэныгъэ нэхъыщхьэу кьелъыта.

Къэралым и участковэ нэхъыфIыр «Комсомольская правда» газетым и сайтым - **www.kp.ru** - цIыхухэм Iэ зэрыщаIэтыным кьрикIуэхэмкlэ кьыхахынущ.

Къэрал кIуэцI Iуэхухэмкlэ министерствэу КъБР-м щыlэм и пресс-Iуэхущlапlэ.

Узыфэ бзаджэ

КЪАГЪЫРМЭС Борис

Нобэ хуэдэу ди адыгэр
Фадэ ефэу щытыгъакъым.
Къимыгъаззу стэкан изхэр
Иридзыхьыу ар къэсакъым.
Гупым хэсу ялъэгъуакъым
Зимыщlэжу ар ефауэ,
Хъуанэцlанэу, фыщlэу, зауэу
Ар хабзэншэун щытакъым.
Адэ-анэм емыдаIуэу
Хьэл-щэнышншэу ягъэсакъым,
ГъыпкъгъэкIуэду фадэ гуащlэм
ФIэкI хуэмеIуэ ар псэуакъым.
Ауэ нобэ дэ ди лъэпкъым
Къыщыщlахэр сыту Iей!
Фадэ щхъухьыр и нэрыгъщl,
ЩIымыIэж нэгъуэщI зыхуей.
Пщэдджыжьым щыщIэдзауэ
ЗыIуркlэ игъуэт фадэр,
Iэщlыб ещI абы щIыху хабзэр,
Ар и щэнкlэ хъуащи надэ.
Хэтщ фадафэм трактористыр,
ЕгъэджакIуэр, бизнесмен,
Хэбгъуэтэнщ абы министр,
Еджагъэшхуэ е спортсмен.
Фадэр хъуащи дэ ди тепщэ,
Зэрыхуеиуэ деIуэнтIэф,
Зэрыщlалэ а узыфэм
Дещlыр нобэ лъэпкъыр нэф.
Мис аращи, ди адыгэ,
Уи нэр ину къэгъэпльэф,
Лъыгъэ хэптъхи, ди псэукIэм,
Къытщlащхьэ и гульыкIыф.
Уэ а псоми дерс къыхэхи,
Хьэл мыхъумыщlэр щы Iэщlыб,
А щхъухь бзаджэм щхьэр къыхэхи,
ЗыIуумыгъхьэ фадэ Iуб...
Сэ слъэкIынут рифмэ дахэ
ЗиIэ уэ къестхэжIи,
Ауэ нобэ мы бжесIахэр
Слъагъуу слъэкIыкlэм сыблэкIын.

Тхакlуэ ныбжьыщlэхэм гулъытэ къыхуащl

● Гъуэгу къежьапIэ

Осетие Ищхъэрэ - Аланием щыIэхэтащ Кавказ Ищхъэрэм ис усакlуэ, тхакlуэ ныбжьыщlэхэм я семинар. Ар кьыззригъэпэщащ псэуныгъэ-экономикэмрэ щlэблэм гупсысэ куу ябгъэдэлъхьэнымрэ теухуауэ Филатов Сергей зэхильхьа программэр и льабжьэ кьыззрагъэпэща урыгъейпсо фондым.

КЪЭБЭРДЕЙ-БАЛЪКЪЭРЫМ, Къэрэшей-Шэрджэсым, Адыгеим, Дагъыстаным, Шэшэным, Ингушым, Ставрополь, Краснодар щlыналъэхэм икIа щlалэгъуалэр Цей жьанэм щыlэ зыгъэпсэхупIэхэм ящыщ зым ирагъэблагъэщ икIи махуи 4 зэкIэлъыкIуэкlэ абыхэм ядэлэжьащ Москва къикIа тхакlуэхэр. УнэтIныныгъэ зыбжанэкlэ гуэшауэ ирагъэкIуэкIа еджэныгъэхэм щытепсэльыхьащ литературэм дихьэх ныбжьыщlэхэм я Iэдакъэщlэкlэхэм, абыхэм яхэлъ ныкъуэныгъэхэмрэ гу зылытапхъэхэмрэ.

Апхуэдэу ди тхакlуэ, усакlуэ щlэблэм я екъулIэныгъэхэми гулытэ нэс хуамыщlу кьэнакъым. Псом нэхъыр нэхъ гъэщlэгъуэныр семинарым зэхуишэсахэр я лъэпкъкIи я ныбжькIи зэрызэхуэмыдэм ещхьу, Iэнатlэ зырызыхи зэрыпэрытырт. Абыхэм яхэтт усэ, хьыбар зытхэр, сурэтыщlхэр, композиторхэр, Iэпщlэльапщlэхэр, лэжьакIуэ кьызэрыгуэкlхэр, журналистхэр, бзэщlэныгъэм ирилажьхэр. Ахэр псори литературэм зэриштлат щхьэж и гупсысэрэ и Iуэху еплъыкIэрэ иIэжу. Псом ящхьэращи, зэIущlэр кьызззыгъэпэщащэм семинарым нэрылъагъу ящищlащ уэзэрыгушхуэ хъуну литературэ щlэблэ Кавказ Ищхъэрэм зэриIэр.

Семинарым хэтахэм я тхыгъэ нэхъыфIхэр кьыхахащ. Ахэр пlалъэ пыухыкIам тету кьытехуэнущ «2011 гъэм кьрИуфыдэу тхакIуэ ныбжьыщlэхэм я Iэдакъэ къыщlэкIа тхыгъэ нэхъыфIхэр щызэхуэхьэса каталог» зыфIаща кьыдэкIыгъуэм, «Вайнос х», «Октябрь» журналхэм. Семинарым апхуэдэу щытепсэльыхьащ литературэм дихьэх ныбжьыщlэхэр щlэх-щlэхьэхуэ щызэхуэхьэса щыпIэ щхьэхуэхэр кьызэIуахын зэрыхуейми.

ЛЪОСТЭН Музэ.

● Теплъэгъуэхэр

Абхъаз щыIэнатlэ - Псэм и хэку. *СурэтырКЪАРЕЙ Элинэ трихащ.*

● Хъыбарегъащlэ

Щlалэжьщlыкlу Алий и цIэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым жэпуэгъуэм мы спектаклэр щагъэлъэгъунущ

Премьер
Жэпуэгъуэм и 20-м
Стратиев Станислав. **«Автобус»** *(Фарс)*

Жэпуэгъуэм 27-м
Дымэн Мурадин.
«Уэлий и парашют»
(Iуэшыгъ).

ЩыщIидзэ сыгъэсыт 18-рэ дакъикъэ 30-рщ.

УпщIэ зиIэхэр мы телефонхэмкIэ фыпсалъэ хъунущ: **42-64-94, 42-33-87**

● Гу зылъытапхъэ

Фыкъыхыхьэмэ ди гуапэщ

КъБР-м ЩIалэгъуалэм я Iуэхухэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ядэлэжьэныкIэ и министерствэм конкурс ирегъэкIуэкI коррупцэм пэщIэтыныкIэ мардэхэр хэIущIыIу щIыныкIэ коррупцэм ебэныным хуэгъэза зэхэщIыкI щIыхуэхэм яхэльхьэныкIэ сатум пымыщIа Iуэхуэщlапlэхэм я проектхэр ягъэзэщlэн папщlэ субсидиехэр яхуэхъыным хуэунэтIауэ.

Зэпеуэм и мурадыр коррупцэм пэщIэтыныкIэ лэжьыгъэр Къэбэрдей-Балъкъэр Ре спубликэм щыщIэгъэхуэбжьэныщ.

Конкурсым хэтын папщIэ заявкэхэр тхауэ е электрон теплъэ яIэу мы хьыбарегъащlэр къыщытредзам щегъэжьауэ ма хуи 10-кIэ къыщыIах КъБР-м ЩIалэгъуалэм я Iуэхухэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ядэлэжьэныкIэ и министерствэм.

Ди хэщlапlэр: Налшык къалэ, Лениным и ÿэрам, 57.

Конкурсым теухуа Положениемрэ заявкэм и электрон теплъэмрэ щыгъуэзэ зыщыфщI хуэунэту htтr://www. prganvitelstvokbr.ru/k-br/kbr-main.hsf /html/KONKURSMINKOM-MOLODEJI

Документхэр зэрывгъэхьэзырыну щыкIэм фыщIэупщIэ хъунущ **8 (8622) 77 84 03** телефонымкIэ (махуэ къэс, зыгъэпсэхугъуэхэр хэмыту).

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФЫЦIЭ Мухьэмэд

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР

Жылаев Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **ЖьэкIэмыхьу Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ),**Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Гъущlо Зариф, Исэпан Залинэ, Кьардэн Маритэ, Хьэжыкьарэ Алик.**

ДИ ХЭЩlАПIЭР

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цIэкIэ щыlэ ÿэрам, 5, ебгъуанэ - ешIанэ къатхэр.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ Iуэхухэмкlэ - 42-22-86; къуажэ гъащlэмрэ экономикэмкlэ - 47-22-63, 42-57-59; щэнхабзэмкlэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхьэмэ Iуэхущlапlэхэм ядэлэжьэныкIэ - 42-60-53; хьыбарыщlэхэмкIэ, спортымрэ письмохэмкlэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щlэныгъэмкlэ - 47-32-15; зэдэкIыкlуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Iуэхущlапlэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм кьыщыхьа бжыгъэхэм, кьыщlэтта Iуэхугъуэхэм я пэжагъэмкIэ ахэр зытхахэм щсу жуэап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Iуэху еплъыкIэр зэтехуэ зэныгъэ щыгъкым.

Газетыр Iэ тезыдзахэм яхуэхьынырэ и пщэ дэльщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщlэныгъэхэмкlэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10.

Газетыр 1989 гъэм дыгъэгъазэм и 16-м №Н-0065-м и щIэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ къыдокI.

«Тетраграф» ООО-м щытредзащ. КъБР, Налшык къалэ, Лениным и цIэкIэ щыlэ ÿэрам, 33, тел. 42-35-75.

Мы кьыдэжьыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ ДышэкI Соня, редактору ЖьэкIэмыхьу Маринэ, корректорхэу Афэ Тамарэ *(3, 4-нэ нап.)*, ПхытIыкI Юрэ *(1, 2-нэ нап.)*, корректорхэм я дэIепыкъуэгъу Мырзэкан ФатIимэ. *Компьютеркlэ газетым и теплъэр щIыну* Дол Маринэ, Щомахуэ Марианэ, *сурэтхэм елэжьар* Бицу Жанэщ.

Номерыр "Адыгэ псалъэм" и компьютер Iэнатlэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Iэ щытредзар сыхьэт 21.00-рщ.

Индексыр 51531 ●Тираж 10.002●Заказ №3568